

TILGÆNGELIGGØRELSE ONLINE

En undersøgelse af håndteringen af
tilgængeliggørelse på arkiv.dk

Kandidatspeciale med specialisering i Informationsforvaltning

Lise Ryltoft Olesen

Abstract

The objective of this master thesis is the accessibility of information about archival collections by the Danish archival search platform arkiv.dk. The search platform consists of descriptions of archive material and digitized materials held by almost 600 Danish local history and town archives. The website is operated by Arkibas Aps, who is also behind the digital cataloguing system Arkibas, in which the descriptions presented by arkiv.dk are made. Arkibas is owned by the Danish association of Local History Archives (Sammenslutningen af Lokalarkiver). The individual archives decide for themselves to what extent they want to present their materials on arkiv.dk.

As the foundation for the investigation of the objective, the manager of Arkibas and arkiv.dk Dorthe Søborg Skriver has been interviewed about arkiv.dk, its users, purpose, and intentions. Furthermore, the users of arkiv.dk have been asked to answer a questionnaire among other things about how they search on arkiv.dk, for what purpose, and what kind of materials they prefer. The questionnaire was answered by 73 users, by being shared on Facebook and sent to historians at some of the Danish universities.

In addition to the empirical data, collected through interview and questionnaire, the analysis and discussion are based on a literary review of research literature about the concept of accessibility, archival user studies, different user types/groups, and information science. Based on the collected empirical data and the literary review, arkiv.dk's various user types, the search features and the user's information search behaviour were analyzed. This analysis formed the basis for being able to discuss the meaning it has for the actual accessibility and access. Moreover, the meaning is also being discussed in relation to its significance for the role/function of the archives. User's opinion of digitized materials, the purpose of arkiv.dk, and professionalization is also being discussed as an aspect that relates to accessibility and the role/function of the archives.

In conclusion, the thesis shows, that the purpose of arkiv.dk is to enable users to search for and locate archive material. This requires its users to do a free text search by formulating what they are looking for as search terms. The analysis and discussion

suggest that arkiv.dk unconsciously maintains a more traditional approach to the user types in relation to the primary users being professional historians, genealogist and local historians. In relation to arkiv.dk's wish for new users, it may be beneficial to view users based on more general user types instead of very specific roles. The users from the questionnaire's positive assessment of their own search skills could mean, however, that there is a good starting point for accessibility amongst the current users.

In general, it might be an idea to consider the fact that new users may need other forms of interaction and search functions, then those that already exists on arkiv.dk. These may seem more like outreach, but the purpose of arkiv.dk is not outreach. The purpose is still accessibility of descriptive archival data and digitized material but enriched in such a way that both users and archives' wishes are met.

Indholdsfortegnelse

1	Indledning.....	3
1.1	Problemformulering.....	4
1.2	Afgrænsning.....	4
1.3	Specialets opbygning	5
2	Metode	6
2.1	Det kvalitative forskningsinterview som metode	6
2.1.1	Valg af interviewdeltager	7
2.1.2	Udformning af interviewguide	7
2.2	Spørgeskema	8
2.2.1	Udformning af spørgeskema	8
2.2.2	Pilottest	9
2.2.3	Distribution.....	9
3	Introduktion til SLA og arkiv.dk	10
3.1	Sammenslutningen af lokalarkiver (SLA)	10
3.2	Baggrunden for arkiv.dk	12
3.3	Opsamling	14
4	Forskningsoversigt	15
4.1	Begrebet tilgængeliggørelse	17
4.2	Brugerundersøgelser på arkivet	22
4.3	Brugertyper	26
4.4	Informationsvidenskaben.....	30
4.4.1	Informationsbehov og informationssøgeadfærd.....	30
4.5	Afrunding.....	32

5	Analyse og diskussion	34
5.1	Brugertyper på arkiv.dk	34
5.1.1	Søgemuligheder og -funktioner	38
5.1.2	Søgning og informationsbehov.....	40
5.1.3	Betydning for tilgængeliggørelsen	43
5.2	Tilgængeliggørelse online.....	45
5.2.1	2 Brugernes indstilling til materialernes digitale tilgængelighed.....	46
5.2.2	Arkiv.dk's formål – tilgængeliggørelse.....	48
5.2.3	Arkivernes funktion i den online tilgængeliggørelse	51
5.2.4	Analog eller digital – autenticitet eller tilgængelighed	54
5.2.5	Professionalisme i den online tilgængeliggørelse	56
6	Konklusion	58
7	Litteraturliste	62

Bilag

Bilag 1: Transskribering af interview

Bilag 2: Mails fra Dorthe Søborg Skriver

Bilag 3: Interviewguide

Bilag 4: Rapport over spørgeskemabesvarelser

1 Indledning

”The ability to access information digitally is changing the way that users access information about archival and other research collections.”¹

En af kerneværdierne for arkiver er at give adgang til de samlinger, der er i arkivernes varetægt på en ordentlig og fornuftige måde, som gør det muligt for interesserede at udforske og anvende informationerne i arkivsamlingerne.² Rigsarkivet er øverste arkivinstans i Danmark og det er et af Rigsarkivets formål at stille arkivalier til rådighed.³ Sammenslutningen af Lokalararkiver (SLA) arbejder også for en styrket indsats for tilgængeliggørelse af materiale i lokalarkivernes og stadsarkivernes samlinger.⁴

Adgangen til og derved også tilgængeliggørelsen af arkivalier hænger i dag på mange måder sammen med mulighederne for at fremsøge oplysninger om arkivalier i digitale fortegnelser, databaser eller systemer. Anvendeligheden afhænger således af mulighederne for at fremfinde arkivalier gennem registraturer, beskrivelse eller digital repræsentation. Søgemulighederne kan således tænkes at have betydning for, i hvilken grad arkivalier kan tilgængeliggøres, både i en forskningsmæssig kontekst, men også for den enkelte borger. Søgemuligheder, søgeadfærd og registratur kan derved blive afgørende for tilgængeliggørelsen og være med til at åbne op for arkivernes samlinger.

Arkiver søger at udvide eller forbedre deres tilgængelighed og anvendelighed ved at blive digitale, og arkivsamlingerne anvendes således ikke længere kun direkte med arkiverne som mellemlid. Flere forskere påpeger, at arkivernes fokus på digitalisering af arkivsamlinger, eller i hvert fald på digitalisering af registraturerne og gøre dem online

---

¹ Cory Nimer & J. Gordon Daines, ‘What Do You Mean It Doesn’t Make Sense? Redesigning Finding Aids from the User’s Perspective’, *Journal of Archival Organization*, 6.4 (2008), 216–32 (p. 217).

² Cory Nimer & J. Gordon Daines.

³ *Bekendtgørelse Af Arkivloven*, 2016, <https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=183862>.

⁴ ‘Strategi- og Arbejdsplan, Sammenslutningen af Lokalararkiver’, <https://danskearkiver.dk/om-foreningen/strategi-og-arbejdsplan/>.

tilgængelige, kan siges at påvirke brugerpopulationen.⁵ Den online tilgængeliggørelse skaber et andet behov for at mediere mellem brugere og samlinger.

Alt dette kræver en forståelse for brugerne, deres behov og søgeadfærd. Arkiverne er ved at blive mere bevidste om, at brugernes demografi, specielt i online sammenhænge, forandres og ikke længere består hovedsageligt af akademiske historikere og slægtsforskere, men typisk i stigende grad af erfarende lægbrugere som søger, browser eller blot kigger sig omkring ud fra deres personlige informationsbehov.⁶ (Pugh, 2005; Huvila; 2008; Adams; 2007). Arkivers tilgængeliggørelse i en online og digital kontekst kan således siges at hænge sammen med søgemuligheder, en forståelse for en potentiel udvidet brugergruppe, deres informationsbehov og søgeadfærd.

Med arkiv.dk forsøger Arkibas (og SLA) at styrke tilgængeliggørelsen af materiale fra de lokalhistoriske arkiver, som anvender Arkibas-systemet til registrering. Det er således også en del af SLA's strategi at arbejde for en fortsat udbredelse og udvikling af arkiv.dk. I februar 2019 lanceres arkiv.dk 2.0 og er blevet udvidet med nye funktioner og Arkibas forholder sig således kontinuerligt til platformen.

Dette er således udgangspunktet for at undersøge arkiv.dk som et eksempel på en online platform til tilgængeliggørelse, hvilket leder frem til følgende problemformulering:

1.1 Problemformulering

Med udgangspunkt i arkiv.dk undersøges, hvordan online tilgængeliggørelse håndteres. Brugere (brugertyper), søgemuligheder og hvad der søges efter analyseres for at kunne diskutere, hvilken betydning det har for den egentlige tilgængeliggørelse samt hvilken betydning det har for arkivernes funktion?

1.2 Afgrænsning

Som det fremgår af problemformuleringen, tager dette speciale udgangspunkt i arkiv.dk og empiri indsamlet gennem interview og spørgeskema. Ved at tage udgangspunkt i

---

⁵ Mary Jo Pugh, *Providing Reference Services for Archives and Manuscripts*, Archival Fundamentals Series (Society of American Archivists, 2005); Isto Huvila, 'Participatory Archive: Towards Decentralised Curation, Radical User Orientation, and Broader Contextualisation of Records Management', *Archival Science*, 8.1 (2008), 15–36; Margaret O'Neill Adams, 'Analyzing Archives and Finding Facts: Use and Users of Digital Data Records', *Archival Science*, 7.1 (2007), 21–36.

⁶ Pugh; Huvila; Adams.

arkiv.dk fokuseres der således også på de arkiver, som er medlem af SLA og således hovedsageligt arkivmateriale af privat oprindelse. Derved fravælges også et fokus det offentlige arkivområde med Rigsarkivet i spidsen.

Jeg har valgt kun at tage udgangspunkt i arkiv.dk, for at kunne gå i dybde med undersøgelsen af den online tilgængeliggørelse uden at skulle tage højde for forskelle på fx det privat arkivområde og det offentlige arkivområde.

Som udgangspunkt for specialets analyse og diskussion har jeg valgt at fokusere på arkiv.dk's brugertyper, søgemuligheder og hvad brugerne søger efter i forhold til betydningen for den online tilgængeliggørelse. Begrundelsen herfor er, som det beskrives i indledningen, at den online tilgængeliggørelse påvirkes af de tilgængelige søgemuligheder og brugernes forskelligartede informationsbehov og søgeadfærd. Specialets centrale fokus er således, hvordan tilgængeliggørelse håndteres. Derfor fokuseres der i diskussionen også på en række områder, der kan have betydning for tilgængeliggørelsen.

1.3 Specialets opbygning

Dette speciale vil således belyse, hvorledes online tilgængeliggørelse håndteres. Specialet er opbygget således, at der først kommer et afsnit om det metodiske grundlag for specialets empiriske data, hvor der er blevet anvendt interview og spørgeskema til indsamling. Dernæst følger en introduktion til SLA og arkiv.dk, for at præsentere organisationen bag arkiv.dk samt baggrunden for og formålet med udviklingen af arkiv.dk. Herefter kommer der en forskningsoversigt, hvor forskning vedrørende tilgængeliggørelse, brugerstudier, brugertyper og informationssøgning analyseres og diskuteres. Dette skal danne grundlag for den efterfølgende analyse og diskussion, hvor emnerne fra forskningsoversigten i forhold til arkiv.dk. Efter forskningsoversigten følger således en samlet analyse og diskussion, hvor forskningsoversigtens emner danner grundlaget sammen med den indsamlede empiri. Derved bliver det muligt at analysere arkiv.dk i forhold til brugertyper, søgemuligheder og søgegrundlag og diskutere betydningen for den online tilgængeliggørelse og arkivernes funktion, hvorved det bliver muligt at besvare specialets problemformulering.

2 Metode

I dette speciale anvendes henholdsvis det kvalitative forskningsinterview samt et kvantitativt spørgeskema som metoder til indsamling af empiri. I det følgende vil de anvendte metoder blive beskrevet og redegjort for.

2.1 Det kvalitative forskningsinterview som metode

Det kvalitative forskningsinterview anvendes som metode til indsamling af empiri om arkiv.dk set ud fra Arkibas og SLA, som står bag. Formålet med denne type interview, som kan kaldes enten kvalitative forskningsinterview eller også semistrukturerede livsverdensinterview, er at indsamle beskrivelser af den interviewedes livsverden, hvorved det bliver muligt at fortolke betydningen af beskrevne fænomener og således tilegne sig en forståelse for den interviewedes livsverden.⁷ En måde at anskue det kvalitative forskningsinterview på er som hos Kvale og Brinkmann, der ser det som en professionel samtale, hvor viden konstrueres i interaktionen mellem den der interviewer og den som bliver interviewet.⁸ En sådan samtale, som kan siges at være professionel, adskiller sig fra den almindelige samtale ved at strukturen er asymmetrisk, da det vil være interviewerens, som styrer samtalen og stiller de fleste spørgsmål, hvor viden dog stadig skabes som et socialt samspil mellem den der interviewer og den interviewede.⁹

Interviewet er blevet optaget og efterfølgende transskriberet i sin helhed, da der kun gennemføres et interview. Arbejdet med at transskribere vurderes som hensigtsmæssigt, da transskriberingen vil være lettere at håndtere i forbindelse med analyse og diskussion. Der er således tale om en simple transskribering, hvor pauser, tonefald osv. ikke markeres og uklare ord markeres med (?). Desuden udlades 'øh' og lignende ord samt bekræftende ord som 'okay' fra interviewer. Interviewet transskriberes således for at lette arbejdet med struktureringen af empiri, hvorved transskriberingen bliver et arbejdsredskab. Transskriberingen kan findes i bilag 1 og der henvises til interviewet (transskriberingen) ved at angive sidetal og linjenummer i bilaget.

---

⁷ Steinar Kvale & Svend Brinkmann, *InterView: introduktion til et håndværk*, 2. udgave, 1. oplag (Kbh.: Hans Reitzels Forlag, 2008), p. 19.

⁸ Kvale & Brinkmann, p. 18.

⁹ Kvale & Brinkmann, p. 100.

2.1.1 Valg af interviewdeltager

Dorthe Søborg Skriver er valgt som interviewpersonen på baggrund af sin rolle/position som direktør for Arkibas og arkiv.dk, hvorfor hun må tænkes at have stor viden om arkiv.dk og de tanker, der ligger bag. Interviewet kan derfor ses som, det Kvale og Brinkmann betegner som et eliteinterview eller ekspertinterview.¹⁰ Det er således vigtigt at påpege, at interviewpersonen ikke nødvendigvis har viden omkring brugernes opfattelse af arkiv.dk, medmindre der fx er blevet lavet brugerundersøgelser. Det vil sige, at det som interviewpersonen kan give indsigt i, er hvordan skaberne bag arkiv.dk forholder sig til siden og brugerne. Derfor gennemføres der desuden en spørgeskemaundersøgelse, for at kunne indsamle viden om brugernes opfattelse af arkiv.dk. Det er også vigtigt at understrege, at det gennemførte interview er udtryk for Dorthe Søborg Skribers indsigt på et givent tidspunkt. Det vil sige, at hvis interviewet ville blive gennemført på et andet tidspunkt, vil det kunne se anderledes ud. Det kunne fx være lanceringen af nye funktioner på arkiv.dk, som ville kunne have betydning for, hvorledes brugerne interagerer med hjemmesiden.

2.1.2 Udformning af interviewguide

Interviewet er gennemført med udgangspunkt i en interviewguide, hvor der indledningsvis spørges ind til interviewpersonens baggrund samt baggrunden for arkiv.dk (se interviewguide i bilag 3). Herefter følger en række spørgsmål omkring brugerne af arkiv.dk, som skal give indsigt i brugergrupper, søgemuligheder, tilgængeliggørelse, vejledning og arkiv.dk's betydning for lokalarkiverne. Interviewguiden skal ses som et redskab for interviewereren til at sikre, at relevante områder dækkes i interviewet og således giver den ønskede viden og indsigt. Derfor er spørgsmålene også sendt til interviewdeltageren på forhånd, så vedkommende har haft mulighed for at forberede sig. Det semistrukturerede interview giver samtidig en vis frihed ved at gøre det muligt at afvige fra de forberedte spørgsmål, hvorfor interviewdeltageren også langt hen ad vejen har fået lov til at "styre" samtalen.

---

¹⁰ Kvale & Brinkmann, p. 167.

2.2 Spørgeskema

Spørgeskemaet er en kvantitativ forskningsmetode, som i dette speciale giver mulighed for at indsamle empiri i form af deltagernes (brugerne af arkiv.dk) subjektive besvarelser, der kan ses som udtryk for brugernes indstilling og opfattelse af arkiv.dk og dets funktioner.¹¹ Spørgeskemaet som metode er muligvis en af de mest anvendte til indsamling af empiri og kan hænge sammen med en opfattelse af, at metoden anses for at være let at gå til.¹² På trods af at spørgeskemaet således umiddelbart virker let at gå til, bør der ligge mange overvejelser bag, for at sikre at den indsamlede data kan blive valid og anvendelig.

Spørgeskemaet som metode kan ses som en proces bestående af udformning og design af spørgeskemaet, distribution og dataindsamling, analyse samt fremlægning af resultater. Derudover er det vigtigt at spørgeskemaet har et klart defineret formål, hvilket en præcis formuleret problemformulering kan være medvirkende til. Formålet med dette speciales spørgeskema er at undersøge brugernes oplevelser med arkiv.dk.

2.2.1 Udformning af spørgeskema

Det internetbaserede værktøj SurveyXact anvendes til at lave spørgeskemaet. SurveyXact er valgt på baggrund af et forudgående kendskab og dets tilgængelighed gennem Aalborg Universitet. Spørgsmålene er udformet på baggrund af læsning af videnskabelige artikler om brugerundersøgelser inden for arkivområdet, usability-undersøgelser og spørgeskemaundersøgelser inden for informationssøgning (IR). Genbrug af spørgsmål fra undersøgelser om samme emne anbefales, hvor spørgsmål tilpasses hvis nødvendigt, hvorved der kan tages udgangspunkt i spørgsmål, som allerede er testede og anvendt.¹³

Spørgeskemaets spørgsmål er som udgangspunkt lukkede, forstået på den måde, at respondenterne som udgangspunkt vælger et svar mellem faste svarmuligheder. Det er dog ved nogle spørgsmål muligt at svare andet, ved hvilke respondenterne selv har mulighed for at formulere et svar. Derudover opfordres respondenterne, ved visse spørgsmål, til at uddybe deres valg mellem svarmulighederne. Dette gøres for at imødekomme

---

¹¹ Chauncey Wilson, 'Questionnaires and Surveys', in *Credibile Checklists and Quality Questionnaires*, 2013, pp. 29–79 (p. 34) <<https://doi.org/10.1016/B978-0-12-410392-4.00002-7>>.

¹² Jonathan Lazar, Jinjuan Heidi Feng, and Harry Hochheiser, *Research Methods in Human-Computer Interaction* (2010), p. 100; Chauncey Wilson, p. 32.

¹³ Linda Bourque and Eve Fielder, *How to Conduct Self-Administered and Mail Surveys* (SAGE Publications, Inc., 2003), p. 36.

spørgeskemaet kvantitative karakter, hvor det i udgangspunkt kun er muligt at klarlægge hvad respondenterne mener og ikke årsagerne dertil. Grunden til at, at der overvejende er valgt lukkede spørgsmål, hvor det ikke er nødvendigt at konstruere egne besvarelser, er for at stille mindre krav til respondenternes kognitive indsats. Dette vil forhåbentlig bidrage til en højere svarprocent.¹⁴ Det er desuden muligt for respondenterne at vælge svarmuligheden 'ved ikke' ved stort set alle spørgsmål. Dette bidrager forhåbentlig til at give flest mulige fuldkomne besvarelser i forhold til at imødekomme respondenter, som af en eller anden grund ikke har kunne svare på et eller flere spørgsmål og som måske ville være faldet fra.

2.2.2 Pilottest

Inden et spørgeskema distribueres til de endelige respondenter, anbefales det af bl.a. Henning Olsen, at spørgeskemaer afprøves i en såkaldt pilottest.¹⁵ Pilottestens formål er at finde fejl og mangler samt klarlægge, hvordan spørgsmål og svar fungerer i praksis.¹⁶ En pilottest kan dog have visse svagheder, da den let kan blive overfladisk og således ikke give den ønskede indsigt.¹⁷ Det vurderes dog, at en pilottest, på trods af mulige svagheder, hvor der kun findes få fejl, er bedre end ikke at teste. Pilottestens svaghed søges imødekommet ved at lade testpersoner give feedback af flere omgange, i stedet for på en gang, hvorved evt. fejl løbende rettes til.

2.2.3 Distribution

Dorthe Søborg Skriver har været behjælpelig med at dele link til spørgeskemaet på Facebooksiden *Arkiverne* (arkiv.dk) og Dorthe Søborg Skriver har ydermere opfordret de enkelte medlemsarkiver til at dele linket på deres egne Facebooksider og -grupper. Kontakten til Dorthe Søborg Skriver udnyttes således til få spørgeskemaet delt relevante steder på Facebook, hvorved distributionen kan siges at hænge sammen med bekvemmelighed.¹⁸ Ved at distribuere spørgeskemaet via deling på Facebook fravælges dog brugere af

---

¹⁴ Emil Kruuse, *Kvantitative forskningsmetoder i psykologi og tilgrænsende fag* (2007), p. 280.

¹⁵ Henning Olsen, *Guide Til Gode Spørgeskemaer* (2006), p. 68.

¹⁶ Jenny Preece, Yvonne Rogers, and Helen Sharp, *Interaction Design: Beyond Human-Computer Interaction* (2015), p. 230.

¹⁷ Olsen, p. 68.

¹⁸ Preece, Rogers, and Sharp, p. 249.

arkiv.dk, der ikke har en Facebookprofil. Desuden er spørgeskemaet gennem vejleder blevet distribueret til historikere ved diverse historiske institutter i Danmark.

Ifølge Dorthe Søborg Skriver er der 2.088 registrerede brugere (oprettede med NemID) på arkiv.dk, men det siger desværre ikke noget om, hvor mange af dem, der reelt er aktive.¹⁹ Da populationens størrelse er ukendt og det derfor ikke er muligt at udtage en almindelig tilfældig stikprøve, udtages der i stedet en såkaldt skæv stikprøve.²⁰ Stikprøven er i stedet den, som er til rådighed og derved det disponible udsnit.²¹ Stikprøven er således udvalgt ud fra bekvemmelighed i forhold til muligheden for at distribuere spørgeskemaet på Facebook. Dette betyder, at det således ikke er et tilfældigt udsnit af brugerne, hvilket har indvirkning på undersøgelsen generaliserbarhed.

3 Introduktion til SLA og arkiv.dk

I det følgende gives en introduktion til Sammenslutningen af lokalhistoriske arkiver som er organisationen bag registreringsystemet Arkibas og arkiv.dk. Dette gøres for at give indsigt i, hvilken organisation der står bag arkiv.dk og baggrunden for udviklingen af arkiv.dk samt dets formål.

3.1 Sammenslutningen af lokalarkiver (SLA)

Det første egentlige lokalhistoriske arkiv blev oprettet i Fåborg i 1937 og Sammenslutningen af Lokalarkiver blev stiftet 1949. I 1970'erne fik SLA en massiv medlemstilgang, og i 1972 blev der således udgivet en ny og tidssvarende vejledning for '*medarbejdere og benyttere*' af de lokalhistoriske arkiver. Benyttere nævnes altså specifikt, hvorved der kom fokus på brugerne, da hele ordnings- og registreringsarbejdet var rettet imod genfinding således, at det ville være hensigtsmæssigt for brugere at finde materialet. Her er det også vigtigt at påpege, at denne vejledning var udarbejdet i samarbejde med daværende

---

¹⁹ Se bilag 2: antal registrerede brugere på arkiv.dk

²⁰ Bourque and Fielder.

²¹ Kruuse, p. 53.

Rigsarkivar Johan Hvidtfeldt, hvorved der blev lagt op til at lokalarkiverne burde følge de samme principper som de offentlige arkiver.²²

Generelt beskrives lokalarkiverne som en folkelig bevægelse, hvilket ifølge Poul Porskær Poulsen har givet et øget engagement for at fastholde rødderne og derved sikre en egns historiske særegenhed. A. Strange Nielsen, der var formand for SLA fra 1969, frygtede at den folkelige bevægelse ville dø hen, hvis den blev professionaliseret, fordi han mente at det største udbytte kom fra lokale frivillige personers arkivararbejde. Ifølge Porskær Poulsen kan det dog ses i 1980'erne og 1990'erne at lokalarkiverne får fastansatte og uddannede ledere uden, at det er gået ud over det folkelige engagement. De frivillige er dog stadig flest på landets lokalarkiver.²³

Lokalarkiverne er ikke underlagt Arkivloven og har således ikke på samme måde som de offentlige arkiver et fælles lovgivningsmæssigt udgangspunkt. SLA bygger dog deres grundlæggende principper på Arkivloven, hvorved de lokalarkiver, som er medlem af SLA, forpligtiger sig til at udføre deres arbejde, så det ikke strider imod Arkivloven.²⁴ På samme måde som de offentlige arkiver er lokalarkivernes formål indsamling, bevaring og formidling. SLA beskriver ligeledes, at lokalarkiverne varetager bevaring af den lokale kulturarv. Det lokale arkiv bliver derved en del af lokalsamfundets fælles hukommelse på samme måde som Rigsarkivet er landets fælles nationale hukommelse.²⁵ Lokalarkiverne drives hovedsageligt af passionerede frivillige, som med en stor indsats arbejder for lokalarkiverne på grund af interesse. Ruth Hedegaard og Asbjørn Hellum beskriver dog i en artikel fra 2004 en stigende professionalisme, hvor de frivilliges indsats ikke nødvendigvis i denne sammenhæng vil have en betydning, men måske mere har betydning for de frivilliges motivation for at arbejde, fx en privat interesse i slægtsforskning eller lokalhistorie.²⁶

---

²² Johnny Wøllekær and Sammenslutningen af Lokalarkiver, *Den Lokale Hukommelse - Arkiver i Fremdrift* (1999).

²³ Poul Porskær Poulsen and Sammenslutningen af Lokalarkiver, *Vi Passer På Historien: En Undersøgelse Af Lokalarkiverne* (1997).

²⁴ Bente Jensen and Charlotte S. H. Jensen, 'Arkivernes Udadvendte Virksomhed - Om Behovet for at Præcisere Begreberne', *Nordisk Arkivnyt*, (2004), p. 2.

²⁵ Sammenslutningen af Lokalarkiver, 'Lokalarkiverne - Hvem Er Vi?', <https://danskearkiver.dk/arrangementer-og-publikationer/pjecer/>; Rigsarkivet, 'Mission, vision og strategi for Rigsarkivet', *Rigsarkivet*, <https://www.sa.dk/da/om-rigsarkivet/mission-vision-strategi/>.

²⁶ Ruth Hedegaard and Asbjørn Hellum, 'Formidling Af Den Lokale Kulturarv På Nettet', *Biblioteksarbejde*, 67/68, 69-74.

Lokalarkiverne lægger sig på mange måder op ad Rigsarkivet i forhold til principper for udførelsen af arkivopgaver, prioritering osv. De to væsentligste forskelle er lovgivningen, som kun gælder for de offentlige arkiver og den organisatoriske del, hvor lokalarkiverne ofte er drevet af frivillige kræfter. Det tyder dog på, at Rigsarkivet og lokalarkiverne siden 1970'erne sideløbende har arbejdet ud fra de samme principper. Selvom lokalarkiverne beskrives som en folkelig bevægelse, har brugergruppen været som hos de offentlige arkiver, nemlig hovedsageligt lokalhistorikere og slægtsforskere, de brugere som i forvejen kendte arkiverne. Dog har det mere udadvendte arbejde muligvis ligget mere lige for ved lokalarkiverne på grund af den folkelige tilgang og en stærk lokal forankring, hvorved lokalarkiverne er til for lokalsamfundet og alle i lokalsamfundet.

Som det ses af ovenstående, hviler SLA-arkivernes fundament hovedsageligt på frivillige kræfter. Frivillighed som begreb kan være svært at definere, da det påvirkes af forskellige faktorer og kan ses som afhængig af sammenhængen. Frivilligt arbejde kan dog grundlæggende siges at handle om ulønnet, frivilligt arbejde i en eller anden organiseret sammenhæng til gavn for andre.²⁷ Ofte modtager arkiverne kun i mindre grad støtte (fx fra kommune), hvorfor de frivillige også er en afgørende ressource for arkivernes eksistens. Dette kan ikke undgås at have betydning for arkivernes muligheder og arbejde. Frivilligheden kan betyde, at det langt hen ad vejen er de frivilliges lyst og interesser, der skal drive værket, og derfor kan have betydning for hvilke opgaver, der bliver løst på arkiverne. Fx i forhold til digitalisering, kræver det således velvillige frivillige som ressourcer, der er interesserede i at bruge tid på sådanne opgaver.

3.2 Baggrunden for arkiv.dk

SLA oprettede i 1989 et anpartsselskab med det formål at udvikle og drive registrerings-systemet Arkibas, hvor der løbende er kommet nye versioner. Den nuværende er fra 2014 og webbaseret. I februar 2015 blev det muligt for de arkiver som ønskede det, at præsentere deres arkivmateriale registreret i Arkibas for offentligheden med lanceringen af arkiv.dk.²⁸

---

²⁷ Torben Fridberg and others, *Udviklingen i frivilligt arbejde 2004-2012* (2014), p. 29.

²⁸ 'Arkibas | Sammenslutningen Af Lokalarkiver', <https://danskearkiver.dk/arkibas/>; 'Historie | Sammenslutningen Af Lokalarkiver', <https://danskearkiver.dk/arkibas/historie/>.

Ifølge Dorthe Søborg Skriver, direktør for Arkibas og arkiv.dk, har det i mange år været et stort ønske fra arkiverne at få en platform som arkiv.dk, der bygger på et ønske om at gøre arkivernes samlinger lettere tilgængelige.²⁹ Formålet med arkiv.dk er, ifølge Dorthe Søborg Skriver at:

Jamen den skulle åbne arkivernes samlinger. Jamen vi (...) har jo det der ry for at være sådan en støvet kaffeklub, hvor der kommer nogle pensionister hver tirsdag eftermiddag. (...) Og så også fordi at det er jo oppe i tiden med historie og slægtsforskning. (...) Vi har jo mange af vores brugere, (...) som vi vidste ville synes det var fantastisk at åbne for samlingerne og så håbede vi jo også på at det (...) kunne give nye brugere til arkiverne.³⁰

Man kan sige, at arkiv.dk bliver lokalarkivernes forsøg på at følge med tiden og den efterspørgsel, der er kommet fra brugerne, men også som et ønske om at nå ud til nye brugere. Tanken er således at arkivernes samlinger skal være lettere at tilgå. Som Dorthe Søborg Skriver beskriver det, har arkiv.dk også været med til at eksponere arkiverne sammen med brugen af Facebook.³¹ Arkiv.dk skal altså også være med til at gøre arkiverne mere synlige i det kulturhistoriske landskab og derved få lettere ved at nå ud til omverdenen end tidligere.³² Og med arkiv.dk er der også blevet nogle andre 'åbningstider', som skaber et større rum for besøg, end på de fysiske arkiver. Ifølge Dorthe Søborg Skriver har arkiv.dk givet en yngre gruppe brugere, hvor kernegruppen på de fysiske arkiver har været omkring 60 år og over.³³ Ifølge Dorthe Søborg Skriver tyder det dog på, at de primære brugergrupper stadig er slægtsforskerne og lokalhistorikerne. Desuden har de også et øget fokus på forskergruppen, som dog ikke er en af de brugergrupper, som fylder mest på arkiv.dk.³⁴

Arkiv.dk bygger på omkring 3,3 millioner registreringer fra Arkibas, men det op til de enkelte arkiver, som bruger Arkibas, om de vil præsentere deres data på arkiv.dk.³⁵ Der er 584 arkiver, som benytter Arkibas, hvor af størstedelen præsenterer deres materiale på arkiv.dk og kun få har helt fravalgt at vise deres materiale offentligt.³⁶ Det er vigtigt at

---

²⁹ Bilag 1, s. 2, l. 10-15; bilag 2

³⁰ Bilag 1, s. 4, l. 3-9

³¹ Bilag 1, s. 13, l. 31-34

³² Bilag 2

³³ Bilag 1, s. 4, l. 14-17

³⁴ Bilag 1, s. 8, l. 35-40; s.9, l. 2-3; s. 9, l. 33-39

³⁵ Bilag 1, s. 15, l. 12

³⁶ 'Arkibas | Sammenslutningen Af Lokalarkiver', <https://danskearkiver.dk/arkibas/>.

understrege, at arkiverne ikke er forpligtige til at præsentere deres materiale på arkiv.dk og de, som gør, bestemmer også selv, i hvilket omfang de vil præsentere deres materiale på arkiv.dk.³⁷ Her spiller forholdet mellem Arkibas, de enkelte lokalarkiver og arkiv.dk også en rolle. Arkibas er kun databehandler og hensynet til arkiverne vil ifølge Dorthe Søborg Skriver i sidste ende veje tungest, om end arkiv.dk søger at tage hensyn til både arkivernes og brugernes ønsker og behov.³⁸

I forhold til anvendelse af arkiv.dk har det ifølge Dorthe Søborg Skriver været tanken at: *”det her skal være simpelt at bruge, det skal være intuitivt, det skal være nemt at bruge. (...) [A]ltså du møder et fritekst søgefelt, hvor du søger og så har du nogle filtreringsmuligheder (...). Men for os har det, har tanken været, at det skal være simpelt at bruge arkiv.dk. Det skal være nemt for alle.”*³⁹ Tanken er således, at brugerne skal kunne søge på arkiv.dk uden særlige forudsætninger.

3.3 Opsamling

Som folkelig bevægelse står organisationen SLA bag udviklingen af registreringssystemet Arkibas og udviklingen af den online platform arkiv.dk. Det er arkiv.dk's forhåbning at kunne åbne mere op for lokalarkivernes samlinger og give dem en større synlighed i det kulturhistoriske landskab. Det handler således også om eksponering af de lokalhistoriske arkiver og ikke blot deres arkivsamlinger. Intentionen er også, at arkiv.dk skal være med til at gøre arkivsamlingerne lettere at tilgå ved at lave en online indgang og måske også tiltrække nye brugere. I forhold til organisering og måden, hvorpå det fungerer med Arkibas og lokalarkiverne, vil der ikke være et arkiv.dk uden lokalarkiverne og det de vælger at præsentere på arkiv.dk. Derfor er Arkibas også blot databehandler af lokalarkivernes data, hvorfor arkiv.dk i høj grad eksister og fungerer på arkivernes præmisser. Derfor er det også valgfrit for arkiverne at deltage i udvalgte dele af arkiv.dk's funktioner. I forhold til udvikling af arkiv.dk, er indstillingen fra arkiv.dk, at der søges at tage hensyn til både arkivernes og brugeres ønsker og behov, men i sidste ende vil der altid blive taget mest hensyn til arkiverne, som er ophav til de data (registreringer) som arkiv.dk består af.

---

³⁷ Bilag 1, s. 15, 14-15

³⁸ Bilag 2

³⁹ Bilag 1, s. 18-20, 1. 36-40, 1-2

4 Forskningsoversigt

I dette afsnit analyseres og diskuteres forskning vedrørende tilgængeliggørelse (arkivformidling), brugerstudier, brugergrupper/typer og informationsøgning (herunder informationsbehov og -søgeadfærd). Dette gøres med udgangspunkt i specialets problemstilling, hvorfor også disse emner/områder er valgt for bl.a. at kunne uddrage og definerer operationelle begreber til brug i specialets analyse og diskussion.

Begreber som arkivformidling og tilgængeliggørelse er ikke entydige og bliver således defineret forskelligt. Dog forstås begreberne ofte som synonyme, hvorfor det vil være givtigt med indsigt i begge begreber. Der er primært udvalgt litteratur om arkivformidling og tilgængeliggørelse af Bente Jensen og Charlotte S. H. Jensen, da de ofte deltager i debatten på området. Dette valg skyldes også, at der ikke eksisterer særlig meget dansk litteratur omkring arkivformidling og tilgængeliggørelse i relation til specialets problemstilling. Desuden er den relevante litteratur om begrebet tilgængeliggørelse i en online kontekst, som findes inden for de nordiske lande og vil kunne være sammenlignelige med Danmark, knyttet til offentlige arkiver og deres virke.⁴⁰ Grunden til, at der kun i mindre grad findes litteratur om begreberne arkivformidling og tilgængeliggørelse er sandsynligvis, at det stadig er et relativt nyt område for arkiverne. I artiklerne "*Arkivformidling – Arkiver for alle?*" og "*Arkivformidling: mål, begreber og metode*" reflekterer Bente Jensen og Charlotte S. H. Jensen over, hvad arkivformidling kræver og bidrager med i forhold til arkivet og dets brugere. Bente Jensen fortsætter dette arbejde sammen med Ellen Røsjø i introduktionen til bogen "*#Arkividag*". Disse artikler er valgt, for at bidrage til en forståelse og diskussion af begreberne arkivformidling og tilgængeliggørelse for at tydeliggøre, hvad forskellene er i forhold til at kunne analysere og diskutere den online tilgængeliggørelse på arkiv.dk i specialets følgende afsnit.

Brugerundersøgelser knytter sig traditionelt til informationsvidenskab (Library and information science), hvor det har været kendt siden 1940'erne.⁴¹ Modsat har arkiver ikke på samme måde prioriteret en forståelse af arkivernes brugere, hvilket muligvis/sandsynligvis skyldes den begrænsede adgang som mange arkiver traditionelt har foretrukket. Det

---

⁴⁰ Anneli Sundqvist, 'Search Processes, User Behaviour and Archival Representational Systems', 2009.

⁴¹ G. G. Chowdhury and Sudatta Chowdhury, *Information Users and Usability in the Digital Age* (2011), p. 25.

er således først siden 1980'erne at brugerundersøgelser bliver et forskningsområde i en arkivmæssig kontekst.⁴² Der findes ligeledes kun i begrænset omfang relevant forskningslitteratur omkring brugerundersøgelser på arkiver og slet ikke i en dansk kontekst. Der er således udvalgt litteratur af Kayla McAvena, Hea Lim Rhee og Helen R. Tibbo, som alle tre beskæftiger sig med emnet. Litteratur af disse tre forskere er valgt, for at kunne diskutere brugerundersøgelser på arkiver generelt og hvorfor brugerundersøgelser på arkiver ikke har været særligt udbredt. Desuden inddrages til sidst relevante eksempler på konkrete brugerundersøgelser af Wendy Duff, Cathrine Johnson og Elizabeth Yakel.

I forlængelse af brugerundersøgelser på arkiver hører også undersøgelser af forskellige brugertyper eller -grupper. Arkivet ses ikke længere som et sted med et indadvendt fokus på arkivsamlingerne og kun for de få, men i stedet mere udadvendt til hele samfundet. For at kunne virke mere udadvendt til en bredere brugergruppe, bliver det således nødvendigt med indsigt i og forståelse for forskellige brugergrupper eller brugertyper. En manglende interesse eller fokus kan som skrevet have haft betydning for mængden af litteratur om arkivbrugerundersøgelser. Der findes således også kun få videnskabelige artikler om brugertyper i en arkivmæssig kontekst og specielt i forhold til det digitale. Dette selvom en forståelse for at kategorisering af brugerne vil være en hjælp til at lave og tilpasse systemerne ud fra et mere udadvendt perspektiv. Brugergrupper eller brugertyper kan kategoriseres ud fra mange forskellige parametre, hvor det i dette speciale vil være relevant at diskutere brugertyper i relation til arkivernes online tilgængeliggørelse og således brugernes interaktion med et søgesystem. Der er udvalgt litteratur af en række udenlandske forskere, hvor forskning af Mette Skov og Peter Ingwersen dog også inddrages. Mette Skov og Peter Ingwersen beskæftiger sig med området i forhold til en informationsvidenskabelig kontekst og museumsbrugere. P. Vilar & A. Sauperl er nogle af de få, som specifikt har undersøgt arkiv-brugertyper. Paul Clough et al. og Walsh, et al. har undersøgt brugertyper i relation til kulturarvsmaterialer generelt i en digital kontekst (herunder museumsgenstande). Jon Purday inddrages som et konkret eksempel på udviklingen af brugerkategorier, inspireret af museologien. Der inddrages således litteratur, som er inspireret af museumsområdet og fokuserer på kulturarvsområdet og ikke kun arkiver.

---

⁴² Kayla McAvena, 'Information Seeking: Taking A Closer Look at Archival User Studies' (2017), p. 16.

Begrebet informationssøgning er knyttet til informationsvidenskaben og med dette speciales fokus på den online tilgængeliggørelse, som sker gennem traditionel databasesøgning, er det derfor relevant at forholde sig til, hvorledes informationsvidenskabens teorier og forståelser passer ind i en arkivkontekst med hensyn til begreberne informationsbehov og søgeadfærd. Der gives således en grundlæggende introduktion til informationsvidensforskere og begreber som udgangspunkt/begrundelse for anvendelser af begreber fra informationsvidenskaben i en online arkivsammenhæng.

4.1 Begrebet tilgængeliggørelse

Begrebet tilgængeliggørelse kan ses som en del af en større helhed, hvor arkivernes arbejde med at indsamle, ordne og registrerer går forud, men hvor tilgængeliggørelse også kan ses som værende knyttet til det at formidle.

Det ses således som givtigt for dette speciales afgrænsning og fokus at reflektere over forståelsen af begrebet tilgængeliggørelse i forhold til begrebet formidling, som ofte ses som synonym med eller som en del her af. Bente Jensen & Charlotte S. H. Jensen har af flere omgange forholdt sig til definitionen af begrebet formidling samt inddeling af formidlingsbegrebet i en række aktiviteter, herunder tilgængeliggørelse. De bruger derfor begrebet arkivformidling som et slags overbegreb, der dækker over en række mere eller mindre udadvendte aktiviteter som fx tilgængeliggørelse og formidling. Begreberne arkivformidling og formidling inddrages således for at kunne diskutere forståelsen af begrebet tilgængeliggørelse.

I artiklen ”*Arkivformidling: mål, begreber og metode*” fra 2006 beskriver Jensen & Jensen en ændring i arkivernes rolle, som de mener kræver refleksion over formålet med arkivernes udadvendte arbejde samt en diskussion af begreberne, der anvendes i relation til arkivformidling. Forud for en sådan diskussion er det nødvendigt at se på arkivernes nuværende roller, som Jensen & Jensen inddeler i: det traditionelle arkiv (arkiver for brugere) og arkivet for samfundet og alle. Det traditionelle arkiv tager udgangspunkt i individuelle behov, og er for de brugere, som i forvejen har kompetencerne og forudsætningerne for at begå sig på arkivet. Denne tilgang lægger ikke op til en udvidelse af brugergruppen og kan opfattes som ekskluderende på grund af indstillingen til brugergrupper,

som fastholdes og der åbnes ikke op for udefrakommende og nye brugere.⁴³ Arkivet som 'arkiv for samfundet og alle' (borgere) betragtes derimod som en del af kulturarvsinstitutionerne sammen med museerne og bibliotekerne med fokus på kulturarven og brugerne. Ved denne tilgang er de ønskede brugere både dem, der i forvejen kender til arkivets muligheder og de som endnu ikke har opdaget, hvad arkivet kan tilbyde eller ikke ser det som gavnligt. Modsat den traditionelle tilgang er tilgangen her, at hele samfundet og dets borgere er eller kan blive brugere, hvorved denne tilgang inkludere flere brugergrupper. Forskellen mellem de to tilgange er således opfattelsen af tilgangen til brugerne.⁴⁴

Tidligere kan Arkivloven siges at have understøttet den rolle som Jensen & Jensen beskriver i det traditionelle arkiv, hvor et formål har været at stille arkivalier til rådighed, men med vægt på forskergruppen og uden fokus på formidling. Dette skal forstås som det *at stille til rådighed* kun kræver at "døren åbnes", hvorimod formidling kræver at man forholder sig til målgruppen. I begreberne ligger der således et henholdsvis eksPLICIT ekskluderende og inkluderende aspekt.⁴⁵ Arkivloven er som skrevet kun gældende for de offentlige arkiver, men lokalarkiverne arbejder ud fra SLA's regler, der er udformet med udgangspunkt i Arkivloven. Det er interessant, at SLA's anbefalede vedtægter for de enkelte lokalarkiver, ifølge Jensen & Jensen, stiller større krav til det formidlingsmæssige område end Arkivloven. Det er således en del af lokalarkivernes formål og ansvar at udbrede kendskabet til og styrke interessen for den lokale historie.⁴⁶

Jensen & Jensens har i deres artikel fra 2004 opstillet et skema over de forskelligartede aktiviteter som begrebet arkivformidling ifølge dem dækker over.⁴⁷ Bente Jensen arbejder videre med dette sammen med Ellen Røsjø i bogen *#Arkivdag* fra 2016.⁴⁸ Inddelingen af disse forskelligartede aktiviteter kan ses som forskellige måder, hvorpå begrebet arkivformidling kan forstås meget bredt, men som Jensen & Jensen også skriver, er det et teoretisk mere upræcist begreb.⁴⁹ I tabel 1 ses deres forsøg på at definere begrebet

---

⁴³ Bente Jensen and Charlotte S. H. Jensen, 'Arkivformidling: Mål, Begreber Og Metode', 2006, p. 3.

⁴⁴ Jensen and Jensen, 'Arkivformidling: Mål, Begreber Og Metode', pp. 3–4.

⁴⁵ Det er først med arkivloven fra 2003, at det ikke blot er formålet at stille til rådighed, men det er også arkivernes rolle at vejlede brugere, dog er der stadig ikke et krav om egentlig formidling.

⁴⁶ Jensen and Jensen, 'Arkivformidling - Arkiver for Alle?', pp. 2–3.

⁴⁷ Jensen and Jensen, 'Arkivformidling - Arkiver for Alle?', pp. 2–4.

⁴⁸ Bente Jensen and Ellen Røsjø, 'Introduction: Archives and Outreach in the Nordic Countries. History, Status and the Road Ahead', in *#arkivdag - Relevans, Medvirkning, Dialog*, 2016, pp. 9–21.

⁴⁹ Jensen and Jensen, 'Arkivformidling - Arkiver for Alle?', p. 7.

arkivformidling som det bruges i praksis, hvor artiklens samlede pointe har været at understrege, at adgang og formidling ikke er det samme.⁵⁰

Table 1 Centrale begreber, deres indhold, udtryk og formål⁵¹

Begreb	Brugerens forudsætning	Type	Udtryk	Konkret mål
Stille til rådighed	Besidder udtalt grad af viden og indsigt i arkivdannelse og den problematik, der skal undersøges	Selve "råmaterialet"	Arkivet i sig selv	Brug af arkivalier
Tilgængeliggørelse	Besidder høj grad af viden og indsigt i arkiver, arkivdannelsen og i den problematik, der skal undersøges	"Råmaterialet" der er en forudsætning for at brugere kan bestille arkivmateriale	Registraturer (trykt/elektronisk) Afleveringsfortegnelser	Brug af arkivalier
Vejledning	Er i stand til at formulere sin problemstilling med relation til arkivets samlinger og registreringsprincipper	Informationer, der sætter brugeren i stand til at anvende det materiale, der er en forudsætning for at bestille arkivalier	Hæfter Informationsark e-foldere, web o.lign., Personlig vejledning Undervisning	Brug af arkivalier
Case-baseret vejledning	Skal kunne lade sig inspirere og slutte fra casen til sit eget materiale	Information, der inspirerer brugeren til at anvende arkivalier og sætter vedkommende i stand til at anvende materiale	Hæfter Informationsark, e-foldere, web o.lign. Undervisning Foredrag	Brug af arkivalier. Historisk forståelse og bevidsthed
Formidling	Kræver ikke særlige forudsætninger, da der ikke er tale om fremstillinger der nødvendigvis er rettet mod brug af arkivalier	Tilrettelagt og bearbejdet fremstillinger af indhold i arkivalier	Foredrag, Udstillinger, Skriftlige fremstillinger (dynamiske) e-produkt. Film, lyd etc. Oplevelses- og oplysningsorienterede aktiviteter	Historisk forståelse og bevidsthed Positiv bevidsthed om arkiver Samarbejde med andre kulturinstitutioner

Arkivernes udadvendte arbejde kan siges at blive adskilt i delelementer eller aktiviteter. Som Jensen & Jensen beskriver det: "At 'stille til rådighed' vil i princippet, kun at sige at give fysisk adgang til kilden."⁵² At stille til rådighed må siges at være en noget anderledes aktivitet end det at formidle, da formidling, som det beskrives i Jensen & Jensens' skema, forstås som den bearbejdede og udvalgte fremstilling af arkivaliers indhold. At

⁵⁰ Jensen and Røsjø, p. 10.

⁵¹ Jensen and Røsjø, p. 11.

⁵² Jensen and Jensen, 'Arkivformidling - Arkiver for Alle?', p. 5.

stille til rådighed derimod er adgangen til den fysiske kilde og intet andet, hvilket modsat formidling stiller krav til brugerens evne til at kunne forklare, hvilke arkivalier vedkommende ønsker adgang til.

Ifølge Jensen & Jensen er største delen af de aktiviteter, som i dag traditionelt betragtes som formidling snarere et led i processen *at stille til rådighed* og er aktiviteter, der skal give brugerne mulighed for at identificere arkivalier.⁵³ I den forbindelse beskrives også *tilgængeliggørelse* som et led i den proces, hvor Jensen & Jensen beskriver *tilgængeliggørelse* som det, at arkivalier:

*”registreres og beskrives i en form, som gør det muligt at overskue, hvilke sags- og protokollrækker m.m. en bestemt aflevering eller et bestemt arkiv indeholder. (...) Det handler primært om at tilvejebringe et summarisk overblik over de fysiske enheder i arkivet/afleveringen, samt disses evt. indbyrdes afhængighed. Beskrivelsen af disse enheder, det være sig i elektronisk eller traditionelle registraturer, er en forudsætning for, at arkivalierne kan anvendes af brugerne.”*⁵⁴

Som det beskrives oven for, bliver *tilgængeliggørelse* et led i processen *at stille til rådighed*, hvor det drejer sig om registreringer, afleveringsfortegnelser og andre indgange til råmateriale. Umiddelbart synes begge aktiviteter at kræve en stor grad af indsigt og viden fra brugerens side. Dog handler *tilgængeliggørelse* om mere end blot *at stille til rådighed*, da brugerne her gives en indgang til arkivalierne. Modsat formidling, som det beskrives i skemaet ovenfor, handler *tilgængeliggørelse* stadig om selve råmateriale og ikke de beretninger, som kan findes i arkivalierne. Det handler således stadig om at gøre det muligt at give adgang, stille arkivalier til rådighed, at gøre arkivalier tilgængelige og give brugerne mulighed for at anvende arkivalierne. Som Jensen & Jensen opstiller det i deres skema er *at stille til rådighed* og *tilgængeliggørelse* to forskellige og adskilte aktiviteter, hvilket ikke hænger sammen med deres efterfølgende beskrivelser, hvor de ser *tilgængeliggørelsen* som en del af processen *at stille til rådighed*. Det samme gør sig gældende med begrebet *vejledning*, som ifølge Jensen & Jensen er næste skridt efter *tilgængeliggørelse*. Dette er en smule forvirrende, men det kan tænkes at Jensen & Jensen ikke mener, at *tilgængeliggørelsen* og *vejledning* er en del af aktiviteten *at stille til rådighed*, men blot

---

⁵³ Jensen and Jensen, ‘Arkivformidling - Arkiver for Alle?’, p. 6.

⁵⁴ Jensen and Jensen, ‘Arkivformidling - Arkiver for Alle?’, p. 6.

er forbundne aktiviteter i en naturlig rækkefølge. I en senere artikel af Jensen & Jensen beskriver de fx *tilgængeliggørelse*, *vejledning* og *formidling* som dannende et kredsløb, hvor hver aktivitet har sin plads, sammen og hver for sig.⁵⁵ Jensen & Jensens forståelse af begrebet *vejledning* dækker over 'hjælpen' til at forstå, hvordan registraturer, som gør samlinger tilgængelige, bruges. Vejledning kan ifølge Jensen & Jensen have mange forskellige former, som fx bemanding på læsesale, informationer på hjemmesider og brochurer/foldere.⁵⁶ For manges vedkommende vil disse defineres som *formidling* uanset omfanget. Vejledning kan dog ifølge Jensen & Jensen have egentlige formidlingsmæssige kvaliteter, hvor vejledningsformen ikke blot gør brugerne i stand til at bruge arkivalierne selv, men også gennem inspiration til fremgangsmåder bringer det historiske indhold i spil.⁵⁷

Om end Jensen & Jensen ytrer *at give adgang* (at stille til rådighed) ikke er formidling, ser de alligevel det sammen med *tilgængeliggørelse* og *vejledning* som forskelligartede aktiviteter, som alle omfattes af begrebet *arkivformidling*.⁵⁸ Her bør det måske også understreges at skemaet ikke skal ses som en graduering af de forskellige aktiviteter, hvor en form for brugerrelation er bedre end de andre.⁵⁹

Med arkivformidlings forskelligeartede aktiviteter er målgrupper også en faktor, da forskellige brugere har forskellige indgange og forudsætninger, som har betydning for, hvordan arkivformidlingen kan gribes an. Det kan diskuteres om forskellige målgrupper har betydning for tilgængeliggørelse, da det ud fra Jensen & Jensens beskrivelse stiller krav til brugernes indsigt. Dette kan måske være særligt relevant i en digital kontekst, hvor der måske har været en tendens til at forestille sig, at hvis materiale blot er placeret på en server, er alt tilgængeligt for alle. Denne forestilling er blevet beskrevet som "database-sygen".⁶⁰ Men tilgængeliggørelse er ikke det sammen som, at det reelt set er en mulighed for alle, da det stadig kræver visse forudsætninger af brugerne. Derfor kræver tilgængeliggørelse også en forståelse af brugernes behov og indsigt i forskellige brugergrupper. Jensen & Røsjø nævner Tom Ericson, som allerede i 1990 argumenterede for, at arkiverne

---

⁵⁵ Jensen and Jensen, 'Arkivformidling: Mål, Begreber Og Metode', p. 17.

⁵⁶ Jensen and Jensen, 'Arkivformidling - Arkiver for Alle?', p. 6.

⁵⁷ Jensen and Jensen, 'Arkivformidling - Arkiver for Alle?', p. 7.

⁵⁸ Jensen and Jensen, 'Arkivformidling - Arkiver for Alle?', p. 7.

⁵⁹ Jensen and Røsjø, p. 12.

⁶⁰ Jensen and Røsjø, p. 12.

havde ændret deres fokus fra at være optaget af dem selv og arkivsamlingerne, til i stedet at fokusere på brugerne og formidlingen af arkivsamlingerne. Ifølge Jensen og Røsjø var dette på sin vis en revolution, som flyttede arkiverne fra et traditionelt syn på det uberørte arkiv, vogtet af arkivaren. Jensen og Røsjø mener i stedet, at det er nødvendigt med en holistisk syn på arkiver, hvor formidling, kommunikation, opmærksomhed og viden om arkiverne og deres opgaver i samfundet kan medføre flere ressourcer gennem større synlighed, relevans og anvendelighed for samfundet.⁶¹

4.2 Brugersundersøgelser på arkivet

Brugersundersøgelser på arkiverne har ikke på samme måde som på bibliotekerne været en prioritet, hvilket kan skyldes at arkiver traditionelt har foretrukket en mere begrænset brugeradgang. Dette ændrer sig dog ifølge Kayla McAvena og Hea Lim Rhee i løbet af 1980'erne.⁶² Randall C. Jimersons afspejler med sin artikel fra 1989 denne ændring, hvor han beskriver et skifte i fokus og opfattelse af arkiver og arkivsamlinger fra materialecentreret til en mere brugerorienteret tilgang.⁶³

Hea Lim Rhee undersøger, hvordan udviklingen i forskningstrends, teknologi og andre faktorer kan have påvirket og ændret arkiv-brugersundersøgelser. Gennem litteraturstudier af amerikansk og canadisk litteratur ser Rhee på, hvordan arkiv-brugersundersøgelser har udviklet sig fra 1985 til 2015. Rhee inddeler arkiv-brugersundersøgelser i tre kategorier: informationsbehov, informationssøgning og informationsbrug. Undersøgelser kan dog passe ind i flere kategorier, og nogle kan også falde uden for kategorierne.⁶⁴ I forhold til dette speciale vil den mest nærliggende kategori være informationssøgning i forhold til behovet for dette i den online tilgængeliggørelse. De andre kategorier vil også være relevante og tilstede som parametre, der kan påvirke den overordnede kategori. Dette speciale er således et eksempel på, at brugersundersøgelser ikke nødvendigvis lader sig indplacere i en enkelt af de tre kategorier. Rhee ser to grundlæggende grunde til de manglende brugersundersøgelser inden for arkivfaget i modsætning til biblioteksfaget. Først og fremmest

---

⁶¹ Jensen and Røsjø, pp. 12–13.

⁶² McAvena, p. 16; Hea Lim Rhee, 'Reflections on Archival User Studies', *Reference & User Services Quarterly*, 54.4 (2015), 29–42 (p. 29).

⁶³ Randall Jimerson, 'Redefining Archival Identity: Meeting User Needs in the Information Society', *The American Archivist*, 52.3 (1989), 332–40 (pp. 338–39).

⁶⁴ Rhee, p. 32.

handler det om prioritering, hvor arkiverne ser bevaring som deres eneste primære formål. Bibliotekerne derimod prioriterer først og fremmest at betjene brugerne. Den anden grund er ifølge Hea Lim Rhee at mange arkivinstititioner mangler de nødvendige ressourcer til at gennemfører brugerundersøgelser og i stedet fokuserer på registrering og administrative opgaver.⁶⁵ Dette billede matcher det traditionelle billede af arkiverne og arkivarer udelukkende som vogtere af arkivsamlinger. Med skiftet som beskrives af Jimerson mod en mere bruger-orienteret forståelse, er der også blevet åbnet op for nye forskningsområder inden for arkivfaget. I en dansk kontekst kan det dog diskuteres, hvor langt et sådan skifte reelt set er eller om fokuset stadig mest er materiale-orienteret. Her tænkes ikke på arkivernes åbenhed overfor brugerne, men ligeså meget en generel manglende fokus på arkivforskning eller undersøgelser i en dansk kontekst. Det ville være naturligt, at Rigsarkivet som øverste nationale arkivinstans ville gå forrest, men for Rigsarkivet handler forskning stadig i høj grad udelukkende om historieforskning, hvilket kan skyldes at Rigsarkivets arkivarer hovedsageligt er uddannede historikere.⁶⁶ På Lokalarkiverne med SLA i spidsen kan Hea Lim Rhee's anden grund til de manglende brugerundersøgelser meget vel være gældende, da de fleste lokalarkiver i Danmark drives på frivillig basis med begrænsede ressourcer til rådighed. Dette betyder dog ikke nødvendigvis, at de danske arkiver ikke kan se behovet for en bedre forståelse af arkivernes brugere. Rhee konkluderer, at det er nødvendigt med arkiv-brugerundersøgelser og de få, der findes, er ikke et udtryk for, at der findes tilstrækkelig viden. Det er således nødvendigt med kontinuerlige undersøgelser i forhold til skiftende brugere, anvendelse samt andre faktorer, som kan påvirke. Som Rhee ydermere skriver i sin konklusion: *"providing digital materials allows institutions to better protect valuable and often unique physical materials while at the same time making them more accessible and available. This may allow archival institutions to spend more attention and resources on conducting user studies."*⁶⁷ Ud fra denne betragtning omkring at tilbyde digital adgang til materiale, vil det ikke blot give arkivinstititioner bedre muligheder for at beskytte og bevare den fysiske samling, men også give arkivinstitutterne bedre muligheder og ressourcer for at gennemfører arkiv-brugerundersøgelser.

---

⁶⁵ Rhee, p. 31.

⁶⁶ Marianne Paasch, 'Gemt eller glemt?: En undersøgelse af recordsbegrebets betydning for fremtidens informationsforvaltnings- og arkivpraksisser' (2018).

⁶⁷ Rhee, p. 38.

Også Helen R. Tibbo ser udforskningen af brugerne som knyttet til både det at tilgængelige og bevare i en digital verden: ” *Exploring user information needs and information seeking-behaviors (...) are inextricably linked to both the provision of access and long-term preservation in the digital.* ”⁶⁸ Ifølge Tibbo er mange bevidste om vigtigheden af en forståelse af brugerne, men som Tibbo skriver: ” *given the number and variety of both users and archives, very little implementation of this recognition within repositories is evident.* ”⁶⁹ Tibbo stiller således også efterfølgende spørgsmålstejn ved, hvorfor arkivarer mangler at gennemfører undersøgelser for at kende brugerne bedre. Ifølge Tibbo hersker der en myte om, at sådanne undersøgelser vil være besværlige og tidskrævende, men også spild af tid og kræver udarbejdelse af en masse statistik.⁷⁰ Tibbo hævder i stedet, at indsigt og viden om brugerne vil bidrage med forbedringer og fordele. Brugerundersøgelser i en arkivkontekst kan således siges at lide under, at der er en misforståelse af fordelene, som kan opnås gennem brugerundersøgelser. Fokuset på bevaring i stedet for anvendelse kan, som skrevet, også have blokeret for brugerundersøgelser. Ifølge McAvena er mange arkivarer begyndt at forstå vigtigheden af både brug og bevaring, da brugerne er hovedårsagen til at arkivarer har et hverv.⁷¹ Som Tibbo også beskriver det: ” *Value accrues out of use or the likelihood for use.* ”⁷² Ud fra Tibbos beskrivelse, kan det lidt firkantet siges, at lige meget hvor værdifulde arkivarer anser deres arkivsamlinger for at være, så vil de ingenting være værd, hvis ikke det er muligt at bruge dem.

Sammen med Tibbo nævnes også Elizabeth Yakel og Wendy M. Duff som de tre forskere, der er førende inden for forskning i arkiv-brugerundersøgelser.⁷³ De tre forskere er tilknyttet til forskellige universiteter i USA og Canada, hvilket således er udgangspunktet for en stor del af den eksisterende litteratur omkring arkiv-brugerundersøgelser specifik i relation til informationssøgning. Duff har bl.a. sammen med Catherine A. Johnson lavet en brugerundersøgelse med slægtsforskere. Deres undersøgelse skulle bidrage med viden omkring de forskellige stadier i slægtsforskernes arbejde, deres søgeadfærd, anvendte søgeindgange/værktøjer (access tools), nødvendig viden og eventuelle forhindringer eller

---

⁶⁸ Helen R. Tibbo, ‘Learning to Love Our Users: A Challenge to the Profession and a Model for Practice’, *Archival Issues*, 2002, p. 2.

⁶⁹ Tibbo, p. 7.

⁷⁰ Tibbo, p. 8.

⁷¹ McAvena, p. 22.

⁷² Tibbo, p. 3.

⁷³ Rhee, p. 32.

udfordringer.⁷⁴ Morgan G. Daniels og Elizabeth Yakels artikel ”*Seek and You May Find: Successful Search in Online Finding Aid Systems*” er et andet eksempel på en brugerundersøgelse, som fokuserer specifikt på brugernes informationssøgeadfærd ved at analysere deres søgestrategier.⁷⁵ Yakel har desuden lavet brugerundersøgelser specifikt med slægtsforskere. Yakel fremhæver slægtsforskning som et eksempel på Reijo Savolainens ”*everyday life information seeking*” (ELIS), som kendes fra informationsvidenskaben. ELIS kan forklares som en personlig informationsintensiv aktivitet, der finder sted i en ikke arbejdsmæssig sammenhæng.⁷⁶ Dette kan også siges at gøre sig gældende for en stor del af arkiv.dk’s brugere, både i forhold til at slægtsforskere generelt udgør en stor brugergruppe, men også brugere med andre fritids/hobbyrelaterede formål. Akademiske/professionelle historikere vil som nogle af de eneste ikke passe ind i denne forståelse på grund af den akademiske/arbejdsrelaterede kontekst. Også Rhee nævner brugergrupper som et undersøgelsesemne og inddeler dem overordnet i to kategorier: 1) alle brugere af en eller flere arkivinstitutioner og 2) specifikke typer af brugergrupper.⁷⁷ Duff & Johnson og Yakels undersøgelser med slægtsforskere kan siges at tilhøre den sidste kategori. Historikere er en anden brugergruppe, som der typisk har været fokus på, men Rhee nævner også behovet for at være opmærksom på nye typer brugere, som fx webbrugere. Webbrugere er på trods af et stigende antal eller omfang, ikke blevet undersøgt eller behandlet i særligt mange brugerundersøgelser.⁷⁸ Her kan Mette Skov og Peter Ingwersen undersøgelser af museumsgæsters online søgeadfærd dog nævnes som et eksempel.⁷⁹ Med arkivsamlingernes værdi, som det fremhæves af Tibbo, der er afhængig af muligheden for at anvende samlingerne, ses internettet som en mulighed for at optimere adgangen i et digitalt miljø, der også bidrager til bevaringen og præserveringen af de fysiske samlinger.⁸⁰ En sådan optimering, kan således siges at være knyttet uløseligt sammen med arkivbrugere som webbrugere i forhold til indsigt i, hvem de er, hvorfor og hvordan de søger.

---

⁷⁴ Wendy Duff and Catherine Johnson, ‘Where Is the List with All the Names? Information-Seeking Behavior of Genealogists’, *The American Archivist*, 66.1 (2003), 79–95.

⁷⁵ Morgan Daniels and Elizabeth Yakel, ‘Seek and You May Find: Successful Search in Online Finding Aid Systems’, *The American Archivist*, 73.2 (2010), 535–68.

⁷⁶ Reijo Savolainen, ‘Everyday Life Information Seeking: Approaching Information Seeking in the Context of “Way of Life”’, *Library & Information Science Research*, 17.3 (1995), 259–94 (pp. 266–67).

⁷⁷ Rhee, p. 34.

⁷⁸ Rhee, p. 34; Daniels and Yakel.

⁷⁹ Mette Skov and Peter Ingwersen, ‘Museum Web Search Behavior of Special Interest Visitors’, *Library & Information Science Research*, 36.2 (2014), 91–98.

⁸⁰ Tibbo, p. 2.

4.3 Brugertyper

Arkivet ses ikke længere som det uberørte sted vogtet af arkivaren med et indadvendt fokus på arkivsamlingerne og kun for de få, men i stedet mere udadvendt gennem bl.a. formidling (herunder tilgængeliggørelse) til hele samfundet. For at kunne virke mere udadvendt til en bredere brugergruppe, bliver det nødvendigt med indsigt i og forståelse for forskellige brugergrupper eller brugertyper.

Ifølge P. Vilar og A. Sauperl var Andrea Johnson i 2008 den første til at introducere arkivbrugerprofiler. Vilar og Sauperl anvender, i deres undersøgelse af arkivarers opfattelser af brugerne, en type som de kalder 'den entusiastiske uerfarne lægbruger'. Denne type stammer fra en af deres andre undersøgelser, hvor også tre andre typer af typiske arkivbrugere præsenteres: den professionelle /ekspert forsker, den ikke-professionelle/læg forsker og den studerende. Ifølge Vilar og Sauperl, er disse undertyper til kategorien lægbrugere eller den professionelle bruger. Lægbrugerne defineres som personer, der ikke er uddannet eller har erfaringer med en profession, og inddeles yderligt i erfarne og uerfarne. Derudover ser de også den professionelle arkivar som en nødvendig brugertype.⁸¹

Paul Clough, Timothy Hill, Monica L. Paramita og Paula Goodale forholder sig til brugerne af søgeindgange til kulturarvsmateriale, hvor de specifikt tager udgangspunkt i den europæiske digitale kulturarvsplatform Europeana.⁸² De mener, at brugeres individuelle forskelligheder (fx alder og søgefærdigheder), søgeopgaver og kontekst har betydning for den måde brugere søger efter informationer og det vil være givtigt med en bedre forståelse for brugerne og deres formål.⁸³ Der henvises til et brugerstudie af Europeana fra 2014, hvor der peges på to brugertyper: ”*Cultures vultures*” og ”*cultures snackers*.” ’Kultur-gribbene’ karakteriseres som entusiasterne og de professionelle. Snackerne er novicen og den generelle gruppe, som typisk besøger siden ud fra en generel interesse.⁸⁴ En sådan kategorisering ses flere steder, hvor brugerne deles i professionelle brugere og

---

⁸¹ Polona Vilar and Alenka Šauperl, ‘Archives, Quo Vadis et Cum Quibus?: Archivists’ Self-Perceptions and Perceptions of Users of Contemporary Archives’, *International Journal of Information Management*, 35.5 (2015), 551–60 (p. 553).

⁸² ‘Velkommen til Europeana Collections’, *Europeana Collections*, <https://www.europeana.eu/portal/da/about.html>.

⁸³ Paul Clough and others, ‘Europeana: What Users Search for and Why’, in *Research and Advanced Technology for Digital Libraries* (2017), pp. 207–19 (p. 207).

⁸⁴ Clough and others, p. 209.

lægbrugere.⁸⁵ Det kan diskuteres om en sådan inddeling har nogen egentlig betydning, medmindre typerne defineres mere konkret. En professionel bruger kan tænkes at være en professionel historiker, men det gør ikke nødvendigvis, at historikeren er en erfaren og kompetent bruger af systemet, men modsat kan det være gældende for lægmanden. Ydermere kan det diskuteres, hvor anvendeligt det er kun at anvende to kategorier til inddeling af brugere, som skal kunne dække potentielt meget forskelligartede grupper af brugere. En professionel bruger kan også handle til brugerens evner til at bruge systemet, hvor lægmanden er novicen. P. Clough et al. fokuserer på, hvad brugerne søger efter og hvorfor. P. Clough et al. kategoriseres således brugernes motiver og formål med at søge, hvilket også kan siges at være en måde at kategoriseres brugere. Kategorierne af motiver er: *'at skabe et nyt værk'*, *'professionel aktivitet'*, *'personlig interesse'*, *'undervisning'* og *'andre aktiviteter'*. Kategorien *'At skabe et ny værk'* handler grundlæggende om at skabe en eller anden form for ny kulturartefakt (fx en artikel). Den næste kategori dækker over akademiker og kulturarvsvagfolk i en forsknings- og ajourførings-kontekst. Kategorien *'personlig interesse'* giver nogenlunde sig selv og dækker over de motiver og formål, der er af personlig eller generel interesse. Slægtsforskning nævnes som et eksempel på denne kategori. *'Undervisning'* beskrives i forhold til brugeres rolle som lærer, hvor søgesystemet bruges til at lave undervisningsmateriale. Kategorien *'andre aktiviteter'* dækker over de aktiviteter, som ikke passer ind i nogle af de andre kategorier.⁸⁶ Kategorierne kan også siges at dække over nogle roller hos brugerne, som defineres af de aktiviteter de udfører. Dette er helt tydelig ved kategorien *'undervisning'*, hvor der henvises til brugerens rolle som underviser. Dette peger også på, at der måske kun menes undervisning i en formel sammenhæng, og ikke nødvendigvis mere uformelle sammenhænge, hvor brugeren ikke nødvendigvis er uddannet underviser. Det også vigtigt at være bevidst om, at disse kategorier er udformet på baggrund af P. Cloughs et al. analyser af brugere af Europeana, hvor der ikke i forvejen fandtes en kategorisering af informationsbrug. Da der tages udgangspunkt i brugere af Europeana, er brugerne også brugere af kulturarvssamling bredt forstået, og ikke kun arkivsamlinger. Der er således ikke nødvendigvis tale om en generel kategorisering, som lader sig overføre til andre sammenhænge. Dog er de enkelte

---

⁸⁵ Vilar and Šaupel, 'Archives, Quo Vadis et Cum Quibus?', p. 553; Geoffrey Yeo, 'Debates about Description', in *Currents of Archival Thinking*, (2010), pp. 89–114 (p. 103); David Walsh, Paul Clough, and Jonathan Foster, 'User Categories for Digital Cultural Heritage' (2016), 207–19 (p. 209).

⁸⁶ Clough and others, pp. 214–15.

kategorier tilstrækkelige generelle, hvorved de kan være relevante at gøre brug af i andre sammenhænge end Europeana, hvor der kan være brug for at forholde sig til, hvorfor brugerne søger på en given kulturarvsplatform. Med disse kategorier er det dog ikke muligt at inddele brugerne ud fra, hvordan deres søgetilgang er. Dette vil kræve nogle andre kategorier, hvilket betyder at det kan være nødvendigt at kategorisere brugerne i ud fra forskellige grupperinger af kategorier. Dette kan være nødvendigt for at give det fuldkomne billede og da ellers ikke er sikkert, at det er muligt at kategorisere brugerne både i forhold til deres motivation og søgeadfærd.

Walsh, Clough og Foster diskuterer og sammenligner brugerkategorier fra forskellige brugerstudier inden for domænet digital kulturarv.⁸⁷ Dette er en af de eneste artikler, der specifikt beskæftiger sig med brugertyper i en digital kontekst. På baggrund af deres litteraturstudier har de fundet tre overordnede kategorier, som går igen: 'Ekspert/professionel', 'semiekspert/hobbyist' og 'novice/ikke-ekspert'.⁸⁸ Disse kategorier kan sammenlignes med inddelingen i professionelle brugere og lægbrugere beskrevet på foregående side. Hos Walsh et al. er kategorierne dog udvidet med en type mere, som kan placere sig imellem den professionelle bruger og novicen, altså 'semieksperten/hobbyisten'. Dette vil kunne bidrage til et mere nuanceret billede, som kan være mere anvendeligt. Disse generelle kategorier baseres på brugernes erfaringsniveau, men Walsh et al. finder også gennem deres litteraturstudier kategorier, der tager udgangspunkt i brugernes informationsbehov, motivation, formål og roller. I artiklen henvises til Europeana som eksempel, hvor det har været nødvendigt at udvikle nogle arketyper brugere, i forbindelse med udviklingen og evalueringen af platformen. Disse arketyper brugere, beskrevet af Jon Purday, er udviklet for at kunne skabe en platform, som er anvendelig og henvender sig til brugere, der minder om arketyperne. Sådanne arketyper er således ikke egentlige brugere, men de repræsenterer forskellige brugertyper og Jon Purday karakteriseres dem som:⁸⁹

---

⁸⁷ Walsh, Clough, and Foster, 2016, p. 207.

⁸⁸ Walsh, Clough, and Foster, 2016, p. 209.

⁸⁹ Jon Purday, 'Think Culture: Europeana.Eu from Concept to Construction', *The Electronic Library*, 27.6 (2009), 919–37 (pp. 923–24).

1. **‘General user’**: almen interesse i kultur eller historie, basale søgefærdigheder, ingen specifik domæneviden og er ”google-minded”
2. **‘School student’**: bruger tjenesterne i forbindelse med uddannelse, forventer at tjenesterne er let tilgængelige, har umiddelbart appel, ser godt ud visuelt og er nemt at bruge i forbindelse med deres projekter.
3. **‘Academic user’**: Har udmærket domæneviden eller stræber efter at opnå det. Forventer at information er omfattende, præcis og repræsentativ, hvis ikke fuldkommen, og nem at genbruge i en uddannelsesmæssige kontekst.
4. **‘Expert researcher’**: på udkig efter specifik information om et bestemt emne. Ok til at bruge søgetjenester og kan bruge den avanceret søgefunktion.
5. **‘Professional user’**: sandsynligvis kulturarvsinstitutionsansatte, gode til at bruge informationssystemer, men med et andet perspektiv.

Kategoriernes generelle karakter gør, at de kan være anvendelige i andre kontekster end blot i forhold til Europeana. Arketyperne eller brugertyperne kan siges at være inddelt efter roller og brugernes motivation for at besøge platformen, hvilket kan sammenlignes med de kategorier af motiver præsenteret af Clough et al., hvor Europeanas arketyper i højere grad også kan ses som roller. John H. Falk har ligeledes identificeret fem kategorier, der dog tager udgangspunkt i museumsgæster med fokus på at få flere til at besøge et museum.⁹⁰ Ifølge Fantoni et al. har flere anvendt Falks kategorier til at segmentere online besøgende, hvilket også påpeges af Walsh et al.⁹¹ Arkiverne (eller arkivforskere) lader sig også inspirere af teori hentet fra museologien⁹², hvorfor også Falks kategorier måske kan være relevante for arkiver. Også Jensen & Jensen fremhæver museologien som et sted at hente inspiration eller teori, der lader sig overføre til arkivområdet.⁹³ Det kan være relevant især i en digital kontekst, hvor indgangen til samlingerne, om det er museers eller arkivers, kræver at brugeren søger på en eller anden måde. Falk inddeler de besøgende ud fra, hvad deres motiver er for at besøge et museum. En sådan inddeling kan også siges at være relevant i en online sammenhæng. Hos Europeana ses arketypernes

---

⁹⁰ John H. Falk, *Identity and the Museum Visitor Experience* (2009), p. 64.

⁹¹ Walsh, Clough, and Foster, 2016, p. 210; Silvia Filippini Fantoni, Rob Stein, and Gray Bowman, ‘Exploring the Relationship between Visitor Motivation and Engagement in Online Museum Audiences’, *Museums and the Web 2012*, 2012.

⁹² Jensen and Jensen, ‘Arkivformidling: Mål, Begreber Og Metode’.

⁹³ Jensen and Jensen, ‘Arkivformidling: Mål, Begreber Og Metode’, p. 1.

motivation mere som et udtryk for et informationsbehov ved brugeren. Arketyperne kan også ses som kategoriseringer i forskellige roller, hvilket også ses hos Walsh et al., der ligeledes peger på kategorisering i roller.⁹⁴ Fantoni inddeler på lignende vis i roller og denne inddeling sætter et større fokus på brugernes informationsbehov, som hos Europeanas arketyper.

Forståelsen af forskellige brugertyper kan således få betydning i forhold til tilgængeliggørelse, specielt fordi der i dette speciale er tale om online tilgængeliggørelse, der kræver en form for søgning.

4.4 Informationsvidenskaben

Brugernes forskellige informationsbehov og søgeadfærd kan have betydning for tilgængeliggørelsen i forhold til det søgesystem, som skal muliggøre den online tilgængeliggørelse. Det bliver således også relevant med indsigt i begreber som informationsbehov og søgeadfærd, som det traditionelt kendes fra *Library and Information science* (LIS). I det følgende gives en kort introduktion til informationsvidenskaben, for skabe et grundlag for at kunne inddrage teori fra informationsvidenskaben i dette speciales videre analyse og diskussion. Nedenfor nævnte forskere anvendes således ikke direkte videre i specialet, men andet nævnt forskning fra informationsvidenskaben vil bygge på de grundlæggende antagelser, som beskrives nedenfor.

Som det ses ud fra overstående diskussion af brugertyper, kan man sige at brugernes informationsbehov handler om forskellige formål med at anvende de digitale samlinger. I kategorierne af brugertyper er der meget fokus på motivation eller roller, der relaterer sig til uddannelse eller arbejde, hvilket bl.a. ses i Europeanas arketyper. Ellers er det inddeling i lægmand eller professionel. Med Europeanas arketyper er indtrykket, at alle brugere eller brugertyper har et meget fokuseret formål med at anvende de digitale samlinger, hvilket også vil kunne anskues som meget specifikke informationsbehov.

4.4.1 Informationsbehov og informationssøgeadfærd

Brugertyper, kategorier eller roller kan som skrevet ses som udtryk for forskellige mere eller mindre specifikke informationsbehov. Brugernes informationsbehov hører

---

⁹⁴ Walsh, Clough, and Foster, 2016, p. 209.

traditionelt ind under informationsvidenskaben (LIS). Informationsvidenskaben beskæftiger sig, som praksis og videnskab, med indsamling, lagring, genfindning og brug af information.⁹⁵ Fokus for informationsvidenskab kan således siges at være indsamling og lagring af information på en måde, så det er muligt efterfølgende at genfinde informationerne igen. Saracevic inddeler informationsvidenskab i to retninger: informationsadfærd og *information retrieval* (IR). Informationsadfærd handler om de menneskelige behov og brugen af information. IR fokuserer på systemer, herunder informationsteknikker og -teknologier, som bidrager til organisering og genfindning af information, der således kan anvendes til at tilfredsstille et behov.

Ifølge Saracevic kan informationsbehov, som en del af den menneskelige informationsadfærd, ses som en af de vigtigste begreber i relation til forskning i *information retrieval*.⁹⁶ Donald Case & Lisa Given definerer et informationsbehov som en erkendelse af en utilstrækkelighed i ens viden i forhold til at kunne tilfredsstille et mål.⁹⁷ Ifølge Case & Given er begrebet informationsbehov kun sjældent nærmere undersøgt i relation til informationssøgning og i mange tilfælde ses begrebet som relativt uproblematisk. Der er dog en række forskere, som kan fremhæves for deres teori om, hvordan informationsbehov opstår, bl.a. Nicholas Belkin og Brenda Dervin. De ser begge usikkerhed som årsagen til et informationsbehov.⁹⁸

Et andet væsentligt forskningsområde i relation til *information retrieval* og som ligger i forlængelse af begrebet informationsbehov, er informationssøgeadfærd. Informationssøgeadfærd dækker, ifølge Wolfgang Stock & Mechtild Stock, over de forskellige menneskelige handlinger og overvejelser, der kan være i relation til et informationsbehov.⁹⁹ T.D. Wilson har bidraget med forskning om informationsadfærd og med sin videnskabelige artikel ”*Models in information behaviour research*” gennemgår Wilson forskellige modeller over informationsadfærd, for at se om de kan relateres til hinanden og muligvis bidrage til et mere generelt udgangspunkt for forståelsen af informationssøgeadfærd. I

---

⁹⁵ Tefko Saracevic, ‘Information Science’, in *Encyclopedia of Library and Information Sciences*, (2009), p. 1.

⁹⁶ Saracevic, pp. 8–9.

⁹⁷ Donald Owen Case and Lisa M. Given, *Looking for Information: A Survey of Research on Information Seeking, Needs, and Behavior*, (2016), p. 5.

⁹⁸ Case and Given, p. 91.

⁹⁹ Wolfgang G. Stock and Mechtild Stock, *Handbook of Information Science*, (2015), p. 465.

artiklen medtager Wilson også sin egen model, som han inddeler i tre niveauer.¹⁰⁰ *Information behaviour* beskrives som det overordnede begreb og omhandler de teoretiske overvejelser, *Information seeking behaviour* er det mellemste niveau og en del af *information behaviour*. *Information seeking behaviour* dækker over forskellige strategier til at finde og få adgang til informationsressourcer. Inderst er *information searching behaviour*, der er en del af *information seeking behaviour*, og handler om interaktionen mellem bruger og system.¹⁰¹

4.5 Afrunding

Forståelsen af begrebet tilgængeliggørelse er ud fra overstående ikke altid entydigt og ofte vil tilgængeliggørelse blive forklaret som formidling på arkiverne. Afgrænsningen mellem de to begreber er således ikke skarpe, selvom Jensen & Jensen med deres definitioner forsøger at adskille de to begreber. Brugen af begrebet formidling om tilgængeliggørelse handler muligvis om at gøre det forståeligt for arkivernes brugere. Jensen & Jensens definitioner af arkivformidlingsaktiviteten tilgængeliggørelse vil være udgangspunktet for dette speciales forståelse/definition af begrebet, hvor de øvrige begreber indrages for at kunne analysere og diskutere specialets problemstilling.

Der kan ikke være tvivl om, at det er givtigt at lave brugerundersøgelser og specielt i forhold til det digitale miljø. Dette på trods af, at der generelt ikke er den store tradition for det på arkivområdet og derfor kan det også være relevant at kigge mod informationsvidenskaben. De brugerundersøgelser, der er på arkivområdet, har som ofte fokus på at identificere forskellige brugergrupper eller specifikke brugergruppers søgeadfærd. Indsigt i brugertyper er udgangspunktet for at kunne arbejde udadvendt, hvor tilgængeliggørelse kan ses som en udadvendt aktivitet. Undersøgelser af brugertyper kan udføres ud fra forskellige parametre, som formål, motivation, roller, men også erfaringsniveau. Kulturarvs platformen Europeana har opstillet en række arketyper, der skal repræsentere brugerne og således danne udgangspunkt for udvikling, forbedringer og evaluering af platformen. Disse forskellige brugertyper inddrages i analyse og diskussion af arkiv.dks

---

¹⁰⁰ T.D. Wilson, 'Models in Information Behaviour Research', *Journal of Documentation*, 55.3 (1999), 249–70.

¹⁰¹ T.D. Wilson, p. 263.

brugergrupper og deres eventuelle betydning for den online tilgængeliggørelse gennem søgning.

Som informationsvidenskaben beskrives ovenfor, kan der drages paralleller til arkivområdet i en digital kontekst. Der kan således argumenteres for, at det kan være relevant at trække på viden og teori fra informationsvidenskaben omkring brugeradfærd i henhold til informationsbehov og søgeadfærd. Ligheden ligger i, at der i begge tilfælde ofte anvendes lignende søgeinterfaces (søgeindgange), men samtidig vil arkivmateriale kunne være beskrevet anderledes end fx bibliotekernes materialer.¹⁰² Det er således i forhold til interaktionen mellem bruger og system at informationsvidenskaben kan bidrage med relevante erfaringer og viden til arkivområdet.

Dette speciale bygger således på den gennemgående tanke, at arkiver bør ses som brugerorienteret, hvor brugerundersøgelser vil være givtige i forhold til online tilgængeliggørelse, hvorfor specialet også bygger på grundlæggende principper fra LIS-området omkring brugernes informationsbehov og søgeadfærd. På grund af den omfattende internationale arkivforskningslitteratur og den begrænsede danske er dette speciale inspireret af den udenlandske forskningslitteraturs undersøgelser af online tilgængeliggørelse. Her kan Krause & Yakel nævnes som et konkret eksempel, hvor de som forbedring af den online tilgængeliggørelse kigger på fritekstsøgemuligheder, browsing, fodspor fra andre brugere. En brugerorienteret tilgang ses afspejlet i meget af den udenlandske forskningslitteratur¹⁰³, hvor brugerne bør ses som en del af arkivernes fremtid og eksistensgrundlag. Som Helen Tibbo beskriver det: ”*No matter how precious archivists believe their unique holdings to be, if no one were to ever use them they would be worthless.*”¹⁰⁴ Arkiverne er således nødt til at være bevidste om deres brugere i forhold til tilgængeliggørelse. I en international kontekst kan det også ses i forhold til et ændret syn på arkivernes rolle, der går mod *participatory archiving (community)*, hvor der fokuseres på fællesskab i arkivets opgaver og rolle.¹⁰⁵ Dette kan ses som en erkendelse af samarbejde og fællesskab, der

---

¹⁰² Daniels and Yakel, p. 536.

¹⁰³ Kate Theimer, ‘What Is the Meaning of Archives 2.0?’, *The American Archivist*, 74.1 (2011), 58–68 (p. 60); Max J. Evans, ‘Archives of the People, by the People, for the People’, *The American Archivist*, 70.2 (2007), 387–400 (p. 397); Tibbo, p. 1; Magja Krause and Elizabeth Yakel, ‘Interaction in Virtual Archives: The Polar Bear Expedition Digital Collections Next Generation Finding Aid’, *The American Archivist*, 70.2 (2007), 282–314 (pp. 311–12).

¹⁰⁴ Tibbo, p. 3.

¹⁰⁵ Terry Cook, ‘Evidence, Memory, Identity, and Community: Four Shifting Archival Paradigms’, *Archival Science*, 13.2 (2013), 95–120 (p. 115).

rækker udover arkivernes mure, er en nødvendighed i en digital tidsalder.¹⁰⁶ Arkiverne har nu en rolle i samfundet, som inspirerer til en mere udadvendt funktion, hvilket igen leder tankerne hen på en mere brugerorienteret tilgang.

5 Analyse og diskussion

Som et eksempel på en online platform til tilgængeliggørelse undersøges arkiv.dk i det følgende. Dette gøres i forhold til brugertyper og søgemuligheder for at kunne diskutere, hvilken betydning det har for tilgængeliggørelsen på arkiv.dk. Digitalisering, arkiv.dk's formål, betydningen af digital adgang og professionalisering diskuteres også som aspekter knyttet til den online tilgængeliggørelse og deres betydning for arkivernes funktion i den online tilgængeliggørelse.

5.1 Brugertyper på arkiv.dk

Som det beskrives i afsnit 3.3, kan brugerne kategoriseres på forskelligvis. Det kan være i forhold til profession, baggrund, erfaringsniveau, roller, formål, motivation eller søgekompetencer. Disse forskellige kategorier kan samles i to overordnede grupper, som de forskellige ovennævnte aspekter kan høre ind under. I Forhold til dette speciales spørgeskemaundersøgelse, drejer det sig om: brugernes baggrund (profession, rolle, erfaringsniveau, formål og motivation) og brugernes søgekompetencer (erfaringsniveau).

I spørgeskemaet bedes respondenterne vurdere egne online søgefærdigheder generelt og specifikt på arkiv.dk. Det er således respondenternes opfattelse eller bedømmelse af egne evner til at søge. Det er vigtigt i den sammenhæng at være bevidst om muligheden for, at deltagerne over- eller undervurderer egne evner. Deres vurderinger kan dog sammenholdes med deres besvarelser omkring søgeadfærd, som kan give en indikation af deltageres erfaringer med at søge og således også deres evner. Langt størstedelen af deltagerne vurderer deres søgefærdigheder som enten okay eller meget gode. Fordelingen kan ses i nedenstående tabeller.¹⁰⁷

---

¹⁰⁶ Daniel J. Caron and Richard Brown, 'The Documentary Moment in the Digital Age: Establishing New Value Propositions for Public Memory', *Archivaria*, 71.0 (2011), 1–20 (p. 20).

¹⁰⁷ Se den samlede rapport for spørgeskemaundersøgelsen i bilag 4

Tabel 2 Vurdering af evner til at søge arkiv.dk

	Respondenter	%
Meget dårlige	0	0
Dårlige	5	6,8
Okay	24	32,9
Meget gode	44	60,3
I alt	73	100

Tabel 3 Vurdering af evner til generelt at søge online

	Respondenter	%
Meget dårlige	0	0
Dårlige	1	1,4
Okay	14	19,2
Meget gode	58	79,5
I alt	73	100

Deltagernes evner alene siger muligvis ikke så meget om, hvilke typer brugere arkiv.dk har, men deltagerne kan groft deles i: uerfarne, kompetente og eksperter. Brugere af arkiv.dk søges kategoriseret ud fra deres baggrund for at anvende arkiv.dk (deres rolle) som det ses hos Purday. Det er således brugernes formål eller motiv, der kategoriserer dem som forskellige brugere. I spørgeskemaet bedes respondenterne derfor svare på, i hvilken sammenhæng de hovedsageligt benytter arkiv.dk, altså i hvilken rolle. Svarmulighederne tager udgangspunkt i en gængs opfattelse af arkivbrugere, sammenholdt med de brugertyper som arkiv.dk forventer er brugere på arkiv.dk. Det drejer sig således om den uddannede historiker, lokalhistorikeren, slægtsforskeren, den historieinteresserede og som tidsfordriv. Herudover har det også været muligt for respondenterne at svare 'andet' eller at de hovedsageligt benytter arkiv.dk i forbindelse med studie (folkeskole, gymnasium, universitet). Ifølge Dorthe Søborg Skriver er der dog ikke umiddelbart mange studerende eller elever, som benytter arkiv.dk og de ses derfor ikke som en åbenlys brugertype.¹⁰⁸ Der er heller ikke nogen respondenter, der har valgt denne svarmulighed, selvom to respondenter har tilkendegivet, at de er universitetsstuderende.¹⁰⁹ Derudover har otte

¹⁰⁸ Se bilag 1, s. 9, l. 39

¹⁰⁹ Se bilag 4

respondenter valgt svarmuligheden 'andet' og flere af respondenterne har også uddybet deres svar. Uddybningerne handler generelt om, at respondenterne ser sig selv i mere end en rolle, fx både slægtsforsker og historieinteresseret. Mange uddyber desuden deres svar for at tilkendegive, at de arbejder på et arkiv som arkivleder, arkivmedarbejder eller frivillig.¹¹⁰ Arkiv.dk anvendes i den sammenhæng bl.a. til at tjekke registreringer lavet i Arkibas og arkivernes medarbejdere kan således ses som endnu en relevant brugertype.¹¹¹ Nedenfor i Tabel 3 kan fordelingen mellem de forskellige roller eller brugertyper ses.

Tabel 4 Fordeling på forskellige brugertyper

	Respondenter	%
Historiker (uddannet)	18	24,7
Lokalhistoriker	18	24,7
Slægtsforsker	15	20,5
Historieinteresseret	11	15,1
Tidsfordriv	3	4,1
Andet	8	11,0
I alt	73	100

Som det kan ses ud af tabellen, er der en relativ jævn fordeling mellem brugertyperne historiker, lokalhistoriker, slægtsforsker og historieinteresserede. Her er det vigtigt at have for øje, at der i forbindelse med distribution af spørgeskemaet er blevet sendt invitationer specifikt rettet mod de uddannede historikere. Dette er gjort for at sikre besvarelser fra en bredere gruppe brugere, hvor der specielt kunne have været blevet en overvægt af besvarelser fra slægtsforskere, som nok er den største brugergruppe på arkiverne. Dette er også grunden til, at slægtsforskningsgrupper på Facebook ikke er blevet anvendt i forbindelse med distribution af spørgeskemaet. Samtidig er det heller ikke hensigten at belyse i hvilket omfang de forskellige brugergrupper er repræsenteret, men blot om de er repræsenteret.

¹¹⁰ Se bilag 4

¹¹¹ Vilar and Šauperl, 'Archives, Quo Vadis et Cum Quibus?', p. 533; Polona Vilar and Alenka Šauperl, 'Archival Literacy: Different Users, Different Information Needs, Behaviour and Skills', in *Information Literacy. Lifelong Learning and Digital Citizenship in the 21st Century*, (2014), pp. 149–59 (p. 153).

Purday's arketyper præsenteret i afsnit 4.3 kan på sin vis ses afspejlet i arkiv.dk's brugere. Hvor den historieinteresserede og de, som besøger arkiv.dk som tidsfordriv, ses i Purday '*general user*'. Purday '*expert researcher*' kan dække over slægtsforskeren og lokalhistorikeren, hvis disse er erfarne, hvor uerfarne slægtsforskere og lokalhistorikere mere vil høre under '*general user*'. Den uddannede historiker kan ses afspejlet i '*expert researcher*' eller '*professional user*'. Dette skyldes Purdays differentiering mellem, hvilket perspektiv brugeren har, hvor placeringen afhænger af, om historikeren arbejder som forsker eller fx som arkivansat.¹¹² I forhold til Purdays beskrivelse af brugernes søgefærdigheder er det ikke på samme måde muligt at sammenligne. Dette skyldes til dels, at der ved Purday er tale om arketyper, ikke egentlige brugere, og ved respondenterne er der tale om deres egne subjektive vurdering, som ikke er generaliserbare. Samtidig kan respondenterne ud fra egne vurderinger ses som erfarne og kompetente søgere, hvor forskellene måske kan findes i omfanget af de enkelte respondents specifikke viden om det de søger efter.

Vilar & Sauperl's kategorisering lader sig også overføre til arkiv.dk på grund af kategoriernes generelle karakter. Den uddannede historiker som '*professionel/ekspert forsker*', slægtsforskeren og lokalhistorikeren som '*ikke professionel/lægforsker*' og resten som '*lægbrugere*' underinddelt i erfarne og uerfarne. Det er lidt det samme med Walsh et al's '*ekspert/professionel*', '*semiekspert/hobbyist*' og '*novice/ikke-ekspert*'. I forhold til arkiv.dk vil der dog her blive en meget stor gruppe af brugere, som på mange måder nok anskuer sig selv som eksperter. Hvor Walsh et al kan siges at fokusere på erfaringsniveau (ekspert over for novice), fokuserer Vilar & Sauperl på roller som enten professionel bruger eller lægbruger, som dog yderligere inddeles i erfarne eller uerfarne.

Jensen & Jensens inddeling af arkivformidlingsformer kan siges at kræve noget forskelligt af brugerne og relatere sig således til forskellige brugertyper, hvor den gængse generelle bruger (tidsfordriv) og den uerfarne i de andre brugerkategorier ikke nødvendigvis har den fornøden viden eller forudsætninger for tilgængeliggørelse. Historikere, lokalhistorikere og slægtsforskere derimod vil kunne have de fornødne forudsætninger, hvis de er tilstrækkeligt bekendte med arkivområdet. Forskellige brugertyper kan herudfra således siges at give anledning til forskellige former for arkivformidling (herunder

---

¹¹² Purday, p. 924.

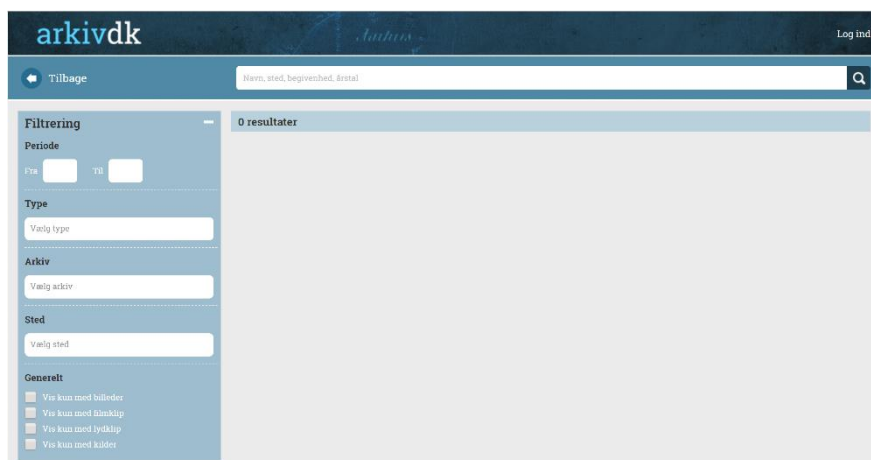

tilgængeliggørelse), hvis arkivformidling ses som overbegreb for: 'at stille til rådighed', tilgængeliggørelse, vejledning eller formidling. Dette vil blive diskuteret i afsnit 4.6.3.

Brugertyper eller brugergrupper kan ses som udtryk for forskellige formål med at anvende arkiv.dk, hvilket kan komme til udtryk som forskellige informationsbehov og tilsammen påvirker brugernes søgeadfærd. Søgeadfærd er desuden afhængig af tilgængelige søgemuligheder og -funktioner. I det følgende belyses det derfor, hvorledes det er muligt at søge på arkiv.dk, hvorledes brugerne anvender arkiv.dk for efterfølgende at kunne diskutere det som en del af deres søgeadfærd og hvilken betydning det har for den online tilgængelighed.

5.1.1 Søgemuligheder og -funktioner

Som det første, når man kommer ind på arkiv.dk møder man et søgefelt til fritextsøgning, som det kendes fra fx Google. Til højre for er der et link til en udvidet søgning. Her føres man til den samme side, som man vil møde, hvis man skriver i søgefeltet og denne side kan siges at være arkiv.dk's egentlige søgeinterface (se billede nedenfor).

Søgeinterface på arkiv.dk (<https://arkiv.dk/soeg>)

I søgeinterfacet er der en række funktioner udover søgefeltet, der kan ses som filtre i søgeinterfacets venstre side. Med filtrene er det muligt at præcisere en søgning lavet i søgefeltet, men filtrene kan også anvendes selvstændigt, hvorved det bliver muligt for brugerne at browse. Browsing kan i en informationssøgningskontekst forklares som det at navigere i en samling af information på udkig efter et emne af interesse.¹¹³ Dog

¹¹³ J. A. Large, Lucy A. Tedd, and Richard J. Hartley, *Information Seeking in the Online Age: Principles and Practice* (1999), p. 179.

omfatter filtrene kun mulighederne: periode, type, arkiv, sted og 'vis kun' (billeder, filmklip, lydclip eller kilde). Brugernes muligheder for at browse er derved (relativt) begrænset til tidsperiode, materialetype og lokation, som selvfølgelig vil være relevante og vigtigt for mange, der besøger arkiv.dk, hvis man fx er interesseret i en bestemt egn. Er man som bruger i stedet interesseret i fx et bestemt emne som busser (som en af respondenterne) er en fritekstsøgning den eneste mulighed. Som bruger er det derfor nødvendigt med et meget bevidst og klart formål, som gør brugeren i stand til at formulere, hvad vedkommende leder efter som søgeord. Det vil sige, at det drejer sig om det man indenfor informationsvidenskaben kalder for en verifikativ søgning. Det er en målrettet søgning med et konkret og specifikt informationsbehov i forhold til at man er bevidst om, hvad man leder efter. Som Donald Case forklarer, handler en verifikativ søgning om verifikation og lokation.¹¹⁴ Udover nævnte filtre, er det muligt at anvende forskellige operatører, som fx boolske operatører til at præcisere eller udvide en søgning.

Det er reelt set kun muligt for en bruger at få adgang til en ønsket del af en arkivsamling på arkiv.dk ved at gennemføre en fritekstsøgning, med mindre filtringsmulighederne er tilstrækkelige. Men som nævnt er tanken, at brugerne uden særlige forudsætninger skal kunne søge på arkiv.dk. Derved gives der indtryk af, at arkiv.dk opfatter det simple søgefelt med mulighed for filtrering som en relativt uproblematisk indgang, der skal gøre det let for brugerne. Det stiller dog i et eller andet omfang krav til brugernes kognitive evner, og browsing kunne ses som et alternativ, der kunne imødekomme dette. Dette foreslår Krause & Yakel som en mulighed, hvor emner fundet i materialernes eksisterende registrering bruges som browserkategorier.¹¹⁵ Browsing er dog kun muligt på arkiv.dk gennem de få filtringsmuligheder, og er sandsynligvis ikke tænkt som en egentlig mulighed for at browse, men som muligheder for at afgrænse eller præcisere en fritekstsøgning. Ifølge Dorthe Skriver Søborg er browsing bevidst ikke en søgemulighed på arkiv.dk, da man i en arkivmæssig forståelse så vil bevæge sig væk fra tilgængeliggørelse og over mod egentlig formidling. Denne holdning er ud fra en tanke om, at browsing bygger på en større bearbejdelse af samlingerne, hvor materialernes registreringerne ikke blot gøres søgbare, men kategoriseres, for at kunne skabe nogle emner eller temaer, der kan browses

---

¹¹⁴ *Looking for Information: A Survey of Research on Information Seeking, Needs and Behavior*, ed. by Donald Owen Case, (2012), p. 103.

¹¹⁵ Krause and Yakel, p. 286.

i.¹¹⁶ Dette giver indtryk af, at det er vigtigt for arkiv.dk, at arkivsamlingerne stilles til rådighed eller gøres tilgængelige, så uforarbejdede som muligt. Som Dorthe Søborg Skriver konkretiserer det, så er: ”*det er jo rå arkivmateriale du finder her, det er jo ikke en formidlingsplatform*”.¹¹⁷ Den browsermulighed som Krause & Yakel bl.a. foreslår bygger på emneord der i forvejen findes i registreringerne, og derfor ikke kræver yderligere bearbejdelse. Dette ville måske også kunne lade sig gøre på arkiv.dk, hvor der i registreringerne fra Arkibas i forvejen bruges DK5 klassifikation,¹¹⁸ der kunne bruges som emneord. Det kan dog også diskuteres, om der ikke allerede med registrering i Arkibas sker en fortolkning af arkivmaterialerne, så de ikke alligevel ikke længere kan ses som uformidlede i forhold til, at det er disse registreringer, som brugerne søger i på arkiv.dk. Dette skal også ses i forhold til, at de enkelte arkiver selv bestemmer, hvad de vil gøre tilgængelig via arkiv.dk, hvilket også er med til at udvælge, hvad der er muligt at søge i.

5.1.2 Søgning og informationsbehov

Udover Clough et al. har andre også undersøgt søgning og søgeadfærd i relation til kulturarvsområdet, bl.a. Petras, Stiller og Gäde i 2014. Dog har ingen fokuseret udelukkende på arkivområdet, men i stedet på enten museer eller det samlede kulturarvsområde. Petras et al. forholder sig til den forskel, der kan siges at være mellem de, som bidrager til et søgesystem og de som bruger systemerne. Petras et al. mener, at det de kalder for et søgemaskine-paradigme indenfor kulturarvsdomænet, udsætter brugeren for et kognitivt pres, da det bliver nødvendigt for brugerne at være bevidste om, hvad der kan vente og hvad de søger, før de interagerer med et system.¹¹⁹ Dette kan også gøre sig gældende hos arkiv.dk, hvor brugerne er afhængige af søgefeltet for at kunne få adgang til arkivmaterialerne. Sammen med ovennævnte omkring alternative søgemuligheder som browsing, tydeliggøres en mulig kløft, som det påpeges af Petras et al, mellem de som bidrager til systemet (arkiverne gennem Arkibas) og brugerne. Dette kan ses i forhold til at søgegrundlaget stammer fra de enkelte arkivers registreringer i Arkibas på baggrund af nogle registreringspraksisser. Brugere derimod må tænkes at formulere søgninger ud fra deres

---

¹¹⁶ Bilag 1, s. 12, l. 24-31

¹¹⁷ Bilag 1, s. 12, l. 24-25

¹¹⁸ DK5 er det fælles opstillings- og klassifikationssystem for de danske biblioteker.

¹¹⁹ Vivien Petras, Juliane Stiller, and Maria Gäde, ‘How We Are Searching Cultural Heritage? A Qualitative Analysis of Search Patterns and Success in The European Library’, *Libraries in the Digital Age (LIDA) Proceedings*, 13.0 (2014), p. 129.

individuelle kontekster og informationsbehov, hvorfor de heller ikke nødvendigvis anvender samme ordvalg som i registreringerne. Dette kan i sidste ende have betydning for brugernes udbytte af deres søgninger og derved tilgængeliggørelsen og udnyttelsen af samlingerne. Nogle af respondenterne nævner også, at det kan være svært at finde de rigtige ord at søge på, som kan hænge sammen med forskellige ordvalg. Respondenterne nævner dog også forskellige stavemåder, stavfejl samt manglende ensretning af registreringernes udformning (med hensyn til brug af emneord (dk5), beskrivelser, overskrifter osv.).¹²⁰

Respondenternes udspørges om, hvad de søger efter i forhold til kendt materiale eller ukendt materiale, forskellige materialetyper og tilgængelighed. Derudover bedes de også svare på, hvorledes de søger på arkiv.dk. Det er lidt mere udbredt mellem respondenterne at søge efter ukendt materiale, som kan tyde på en eksplorativ søgeadfærd. Som det kan ses nedenfor i tabel 4 og 5, er der dog ikke den store forskel.

Tabel 5: Søgning efter kendt materiale

	Respondenter	%
Altid	0	0,0
Ofte	23	31,5
Af og til	31	42,5
Sjældent	17	23,3
Aldrig	2	2,7
Ved ikke	0	0,0
I alt	73	100

---

¹²⁰ Se bilag 4

Tabel 6: Søgning efter ukendt materiale

	Respondenter	%
Altid	6	8,2
Ofte	43	58,9
Af og til	20	27,4
Sjældent	3	4,1
Aldrig	1	1,4
Ved ikke	0	0,0
I alt	73	100

Det er dog lidt interessant, at respondenterne giver udtryk for en eksplorativ søgeadfærd ved at søge mere efter ukendt materiale i forhold til den simple søgemuligheder, som arkiv.dk tilbyder, hvor søgefeltet måske mere ligger op til en verifikativ søgeadfærd, hvor brugerne skal kunne formulere deres informationsbehov som søgetermer. Desuden er det hovedsageligt 'billeder' som respondenterne ofte søger efter som materialetype og herefter er det 'arkivalier'. Dette hænger sandsynligvis sammen med den store mængde digitaliserede fotografier, som er tilgængelige gennem arkiv.dk. Generelt tyder respondenternes besvarelser på, hvor muligheden 'ved ikke' kun er brugt i mindre omfang, at respondenterne som brugere har en klar ide om, hvilken type materiale de søger. Dette kan ligeledes hænge sammen med brugergrupperne, som hovedsageligt lægger op til relativt klare formål med at besøge arkiv.dk, men også arkiv.dk's opfattelse af, hvilket formål arkiv.dk skal tjene.

Arkiv.dk søgemulighed samt brugerens formål med at besøge arkiv.dk, som nærmest udelukkende udspringer af et behov for at udføre en opgave i en 'arbejds'-kontekst, kan lægge op til en meget målrettet søgeadfærd. Dog er det også for en lille del af respondenterne tidsfordriv eller en udefineret historieinteresse, der foranlediger besøget. Her kan der tænkes at være en mindre målrettet søgeadfærd. Clough et al. nævner 'brug i fritiden' som en kontekst for brug, hvor formålet kan siges at være nysgerrighed, generelle interesser eller tidsfordriv. Sådanne mere generelle eller 'casual' brugere kan have behov for flere eller

andre søgemuligheder som fx browsing.¹²¹ Med en eksplorativ søgeadfærd er søgningen mere præget af tilfældighed (serendipitet), hvor Mette Skov & Peter Ingwersen ser det visuelle som et understøttende aspekt for den eksplorative søgeadfærd.¹²² Arkiv.dk kan siges at tilbyde sine brugere visuel understøttelse ved materialetypen billeder som det eneste sted, hvilket også giver god mening. Man kan diskuteres, om det visuelle har den samme betydning, når der tales specifik om arkivalier og ikke kulturarvs-genstande bredt forstået. Den visuelle understøttelse ved arkivsamlinger vil, udover billeder/fotos, kunne være visningen af et indscannet dokument i lille format, men hvor meget en bruger vil kunne få ud af dette, er nok begrænset. Umiddelbart vil det kun kunne bidrage i forhold til at kunne synliggøre, hvilke materialer, der er digitaliseret. Flere af respondenterne efterspørger en eller anden form for kategorisering efter fx. emne.¹²³ En sådan kategorisering vil gå imod indstillingen om, at arkiv.dk kun er tilgængeliggørelse af det rå arkivdata. Arkiv.dk forsøger dog alligevel at være brugerne behjælpelige ved at tilknytte søgeord, der linker i registreringerne til andre tilknyttede registreringer fra samme arkiv, så brugerne den vej kan søge videre.¹²⁴ Her er der altså en fin intention om at hjælpe brugerne i deres søgning, men desværre begrænset til det samme arkiv, og det kræver stadig, at brugeren i første omgang kan formulere sit informationsbehov som en søgning.

5.1.3 Betydning for tilgængeliggørelsen

Hvis der tages udgangspunkt i Jensen & Jensens beskrivelser af tilgængelighedsbegrebet, forudsætter det, at brugerne har en vis grad af viden og indsigt i arkiver og det, der skal undersøges. I en online kontekst får også brugernes søgeadfærd betydning, da det er gennem søgning at der tilgængeliggøres online og ofte uden kontakt til de arkivmedarbejdere, som man vil møde, hvis der i stedet var tale om tilgængeliggørelse på et fysisk arkiv.

En sådanne diskussion kan på sin vis siges at handle om, hvilke eller hvilken målgruppe arkiv.dk henvender sig til, og har fokus på, bevidst eller ubevidst, hvis man ser det ud fra de opstillede brugertyper, deres søgeadfærd, informationsbehov og arkiv.dk's søgemuligheder. Omvendt kan det også handle om de egentlige brugere, som muligvis ikke er målgruppen, og hvad det i så fald betyder i forhold til tilgængeliggørelsen. Herudfra kan

---

¹²¹ Clough and others, p. 1.

¹²² Skov and Ingwersen, p. 96.

¹²³ Bilag 4

¹²⁴ Eks.: <https://arkiv.dk/vis/2748502>: bilag 1, s 7, l. 7-12

det også diskuteres, om forskellige brugertyper kan siges at give anledning til forskellige former for arkivformidling, og tilgængeliggørelse derfor ikke nødvendigvis henvender sig til alle brugertyper. Dette skal ses i forhold til Jensen & Jensens definitioner, hvor også brugernes forudsætninger beskrives. Ved at forskellige former for arkivformidling kræver forskellige forudsætninger af brugerne, kan det også betyde en begrænsning af, hvilken brugertyper arkiv.dk ubevidst henvender sig til.

Som det fremhæves af bl.a. Jensen & Jensen har arkiver traditionelt tilgængeliggjort for de erfarne arkivbrugere med kendskab til arkiverne og deres procedure.¹²⁵ Slægtsforskere eller lokalhistorikere er nok den mest erfarne brugergruppe, men på arkiverne er der også traditionelt blevet tilgængeliggjort for forskere. Noget tyder på, at arkiv.dk ubevidst fastholder de traditionelle brugertyper i forhold til de søgemulighederne, der tilbydes og som ikke nødvendigvis tilgodeser nye brugertyper, som ikke har helt så målrettet formål med at besøge arkiv.dk, som fx tidsfordriv eller generel interesse. Hovedsageligt kan brugergrupperne på arkiv.dk ses som erfarne, både i forhold til søgekompetencer og deres roller, hvorved de traditionelle brugertyper og derved det traditionelle syn på, hvem tilgængeliggørelsen retter sig imod, fastholdes. Dette kan også ses afspejlet i Jensen & Jensen begrebsdefinition af tilgængeliggørelse og hvad tilgængeliggørelse forudsætter af brugerne, hvor brugerne skal være i besiddelse af høj grad af viden og indsigt i arkiver og det som skal undersøges.¹²⁶ Det virker også som om, at der, underforstået i Jensen & Jensens beskrivelse af brugernes forudsætninger for tilgængeliggørelse, ligger en antagelse om et meget bevidst formål hos brugerne for at skulle bruge arkivalier. Dette knytter sig på mange måder til en traditionel tilgang, hvor tilgængeliggørelse er for de erfarne, men når man taler online tilgængeliggørelse, åbnes de virtuelle døre og alle med adgang til internettet er potentielle brugere.

I forhold til søgeadfærd og i forlængelse deraf informationsbehov vurderer de fleste respondenter deres søgekompetencer som gode, så umiddelbart vil man måske ikke tænke, at det kan have betydning for tilgængeliggørelse. Dog giver nogle af respondenternes besvarelser indtryk af, at det muligvis ikke er så lige til, da brugerne kan have behov for eller er interesseret i at søge på anden vis, end sådan som arkiv.dk ligger op til. Dette

---

¹²⁵ Jensen and Røsjø, p. 13; Jensen and Jensen, 'Arkivformidling: Mål, Begreber Og Metode', pp. 2–3.

¹²⁶ Jensen and Jensen, 'Arkivformidling - Arkiver for Alle?', p. 4.

hænger sammen med arkivernes registreringspraksis i Arkibas, der danner grundlag for databasen bag arkiv.dk. Således kan brugernes søgeadfærd affødt af et informationsbehov sammen med typen af brugere have betydning for, i hvilket omfang arkiv.dk rent faktisk gør arkivernes samlinger tilgængelige.

Trods alt kan man sige, at med de brugertyper som hovedsageligt ses på arkiv.dk og deres positive opfattelse af egne søgekompetencer og derved søgeadfærd er der gode betingelser for at gøre en online tilgængelighed mulig og brugerne kan få adgang til arkivsamlingerne. Det kan dog være svært at sige, om dette sker ved hjælp af eller på trods af arkiv.dk's søgesystem. For Daniels & Yakel handler det om vanskeligheder ved at vælge relevante søgeord og måske en manglende forståelse af arkivterminologi.¹²⁷ Duff og Johnson peger også på arkivsamlingernes organisering efter proveniensprincippet som en mulig barriere, hvor brugerne er mere interesseret i at søge efter arkivalier ud fra et andet fokus.¹²⁸

5.2 Tilgængeliggørelse online

Ifølge Jensen & Jensen kommer tilgængeliggørelse til udtryk som registraturer, afleveringsfortegnelse o.l., der skal gøre brugerne i stand til at få adgang til arkivernes materiale.¹²⁹ I en online kontekst bliver tilgængeliggørelse en mulighed for at søge i databaser, som bygger på data fra registraturer. Det handler således stadig om at gøre brugerne i stand til at få adgang til arkivernes materiale, enten ved at gøre det direkte digitalt tilgængeligt eller med oplysninger om materialet. I en online kontekst handler tilgængeliggørelse således også om søgning og muligvis også digitalisering som faktorer, der kan have betydning for den online tilgængeliggørelse. Tilgængeliggørelse i en online kontekst kan betyde forskellig ting, hvor det umiddelbart blot kan ses, som en bedre måde at gennemgå registraturer efter relevant materiale (manuelt overfor maskinel) og således tilgængeliggørelse, som ikke vil adskille sig væsentlig fra tilgængeliggørelse på et fysisk arkiv. Men tilgængeliggørelse i en online kontekst kan også komme til at handle om adgang (tilgængelighed), hvor det digitale spiller en stor rolle i forhold til at gøre arkivmateriale endnu mere tilgængeligt. Den online tilgængeliggørelse kan foregå uden kontakt med et arkiv,

---

¹²⁷ Daniels and Yakel, p. 535.

¹²⁸ Duff and Johnson, p. 91.

¹²⁹ Jensen and Jensen, 'Arkivformidling - Arkiver for Alle?', p. 6.

hvorfor deres rolle kan være svær at se, samtidig med at platforme som arkiv.dk skal være lette at anvende og ikke kræve særlige forudsætninger.

5.2.1 2 Brugernes indstilling til materialernes digitale tilgængelighed

Som tabel 6 nedenfor viser, ser største delen af respondenterne det som vigtigt, at et ønsket materiale er digitaliseret, hvilket giver indtryk af at digitaliseret materiale er en vigtig del af, hvad arkiv.dk kan tilbyde sine brugere.

Tabel 7: Hvor vigtigt er det at et ønsket materiale er digitaliseret?

	Respondenter	%
Ikke vigtigt	3	4,1
Lidt vigtigt	14	19,2
Meget vigtigt	46	63,0
Det er forskelligt	10	13,7
Ved ikke	0	0
I alt	73	100

Ifølge Dorthe Søborg Skriver er formålet med arkiv.dk at åbne op for lokalarkivernes samlinger gennem tilgængeliggørelse,¹³⁰ og som det ofte ses, er det også her på sin vis registreringerne og derved råmaterialet, der er det endelige mål.¹³¹ Ud fra Jensen & Jensen forestilling drejer det sig om at give brugerne nogle indgange til samlingerne (de nævner afleveringsfortegnelser og registraturer) som online sker gennem søgning. Online tilgængeliggørelse kan ses som en udvidelse af Jensen & Jensen definition af *tilgængeliggørelse*, hvor det online gøres gennem søgning i en database med registreringerne. Online er der ikke det skel mellem de forskellige aktiviteter, hvor et digitaliseret materiale kan stilles umiddelbart til rådighed. 'At stille til rådighed' og *tilgængeliggørelse* sker med digitaliseret materiale samtidigt i en online kontekst og leddet i processen, hvor brugeren skal bestille materialet ved arkivet er væk. Når det digitaliserede materiale stilles

¹³⁰ Bilag 2

¹³¹ Pierluigi Feliciati and Alessandro Alfier, 'From Access to Use: Premises for a User-Centered Quality Model for the Development of Archives Online', in *Theory and Practice of Digital Libraries -- TPD 2013 Selected Workshops*, (2014), pp. 174–79 (p. 174).

umiddelbart til rådigheden, er det ikke på samme måde nødvendigt med en mediering mellem bruger og arkiv.

Tabel 8: Fravælges materiale som ikke er digitaliseret?

	Respondenter	%
Ja, er kun interesseret i digitaliseret materiale	16	21,9
Ja, har behov for at se materialet med det samme	10	13,7
Ja, fremmøde på fysisk arkiv ikke muligt	15	20,5
Nej, det er uden betydning	16	21,9
Det kommer an på situationen	21	28,8
Var ikke bevidst om, at der var digitaliseret materiale	3	4,1
Andet	1	1,4
Ved ikke	3	4,1
I alt	73	100

En stor del af respondenterne fravælger også et materiale, hvis det ikke er digitaliseret, som det kan ses i tabel 7 ovenfor. Respondenterne forventer måske ikke ligefrem, at et ønsket materiale er digitaliseret, men langt hen ad vejen har det stor betydning om materialet er digitaliseret i forhold til tilgængeliggørelse, hvor respondenternes svar kan tyde på, at online tilgængeliggørelse på en måde ligeså meget kommer til at handle om digitalisering og den umiddelbare adgang.

Dog kan det siges at mængden af tilgængeligt digitalt materiale kan påvirke, hvordan brugerne ser og oplever arkivernes samlinger, hvor tilgængeligheden af digitalt materiale ændrer brugernes forventninger.¹³² Brugernes indstilling til tilgængeliggørelse i en online kontekst er således også i høj grad påvirket af digitalisering af arkivernes samlinger. Dette handler muligvis også om, at digitalisering af ikke bare arkivmateriale, men også generelt, hæver brugernes forventninger til omfanget af tilgængeligt digitaliseret materiale.¹³³ Respondenternes svar kan også virke overraskende i forhold til, at der hovedsageligt er

¹³² Alexandra Mills, 'User Impact on Selection, Digitization, and the Development of Digital Special Collections', *New Review of Academic Librarianship*, 21.2 (2015), 160–69 (p. 162).

¹³³ Lars-Erik Hansen and Anneli Sundqvist, 'To Make Archives Available Online: Transcending Boundaries or Building Walls?', *Journal of Archival Organization*, 10.3–4 (2012), 207–30 (p. 213).

tale om brugere med relativt fokuserede formål med at besøge arkiv.dk, hvor man kunne forestille sig at det væsentlige vil være at finde og få adgang til et materiale uanset dets fysiske eller digitale tilgængelighed. Ud fra respondenternes besvarelse er dette ikke tilfældet, hvilket understreger vigtigheden af den umiddelbare adgang. Online arkivindgange som arkiv.dk, der inkluderer digitaliseret materiale kan siges have ændret måden, hvorpå brugerne kan få adgang til det, de søger. Her kan brugernes indstilling eller forventninger tænkes at spille ind i forhold til at lokalisere og bruge arkivmateriale, men også arkivernes projekter med at digitalisere, hvor digitaliseringen sker løbende og meget stadig ikke er digitaliseret.¹³⁴ Respondenternes svar peger på, at online tilgængeliggørelse ikke kun handler om at finde de ønskede materialer uanset lokation/placering, men også den umiddelbare adgang som digitaliseringen bidrager med. På samme måde som brugerne i Krause & Yakels undersøgelse, sætter respondenterne også pris på bekvemmeligheden i fjernadgang til digitaliseret materiale og vægter det højt som en del af den online tilgængeliggørelse.¹³⁵

5.2.2 Arkiv.dk's formål – tilgængeliggørelse

Som det præsenteres på Arkibas' hjemmeside er det op til de enkelte arkiver, om de vælger at præsentere deres registreringer fra Arkibas på arkiv.dk, og således stille dem til rådighed for brugerne sammen med det materiale, som er digitaliseret. Indstillingen er, at det der tilgængeliggøres, er de rå arkivdata.¹³⁶

Den online tilgængeliggørelse på arkiv.dk kan ud fra, hvad der tilgængeliggøres anskues ud fra forskellige vinkler. Jensen & Jensen definerer begrebet *tilgængeliggørelse* som det, der gør brugerne i stand til at finde og lokalisere arkivmaterialer, hvilket udformes som registraturer og arkiv.dk er et eksempel på online indgang til sådanne registraturer. Ud fra Jensen & Jensen definition er det således beskrivelser af arkivmaterialer i form af registreringer i Arkibas, som præsenteres som tilgængeliggøres på arkiv.dk, men Jensen & Jensen beskriver også brugernes forudsætninger i form af indsigt i arkivprincipper som en del af tilgængeliggørelsesbegrebet. Også Krause og Yakel ser tilgængeliggørelse eller tilgængelighed knyttet til brugernes evne til at bruge beskrivelser af arkivmateriale på en

---

¹³⁴ Sigrud McCausland, 'A Future Without Mediation? Online Access, Archivists, and the Future of Archival Research', *Australian Academic & Research Libraries*, 42.4 (2011), 309–19 (p. 309).

¹³⁵ Krause and Yakel, p. 305.

¹³⁶ Bilag 1, s. 13, l. 12

meningsfuld måde til at udvide deres forståelse af materialerne.¹³⁷ Som Krause & Yakel også selv påpeger går en sådan definition eller forståelse af begrebet tilgængelighed ud over det at give fysisk adgang til arkivmaterialerne ved at gøre registraturer tilgængelige for brugerne.¹³⁸ Der er ifølge Dorthe Skriver Søborg arkiv.dk's intention, at det ikke skal kræve særlige forudsætning som indsigt i registreringspraksis, for at kunne søge og anvende arkiv.dk.¹³⁹ I forhold til brugernes forudsætninger for at anvende registreringer/beskrivelser på en hensigtsmæssig måde, bliver det på sin vis op til den enkelte bruger. Arkiv.dk forsøger dog med deres vejledning omkring søgning og introduktion til materiale på arkiv.dk at hjælpe brugerne til at finde, hvad de søger og hvad de kan bruges til. I en online kontekst involveres arkiver dog ikke nødvendigvis på samme måde som medlemmer til at mediere. Arkiv.dk's 'udvalgte historier',¹⁴⁰ der kan tilgås fra forsiden, kan også ses som en måde eller noget der bidrager til at understøtte brugerne i en meningsfuld og hensigtsmæssig brug af arkivmaterialernes beskrivelser.

Arkiv.dk's umiddelbare formål bliver at give mulighed for at søge i arkivernes registreringer fra Arkibas og give adgang til det materiale, som er digitaliseret. Som arkiv.dk's udvalgte historier også kan være med til at understrege sammen med Dorthe Søborg Skri-vers forklaring,¹⁴¹ så præsenteres arkivmaterialet ud fra en arkivkontekst, hvorved arkivmaterialet primært kommer til at ses som arkivalske kilder.¹⁴² I forhold til arkiv.dk's ønske om at åbne op for arkivernes samlinger, kommer det til at handle om at give adgang til de rå arkivdata og stille dem til rådighed for interesserede brugere.

5.2.2.1 *Det tilgængelige, registreringerne og beskrivelserne*

Hvis man som Jensen & Jensen ser tilgængeliggørelse som det at gøre brugerne i stand til at lokalisere og bruge arkivmaterialer ved hjælp af registraturer, så er grundlaget for tilgængeliggørelse på arkiv.dk de data fra Arkibas, som præsenteres på arkiv.dk. På ovenstående diskussion tyder det dog også på, at digitale kopier af arkivmaterialer er en vigtig del af den online tilgængeliggørelse. Selvom der er en stor mængde digitaliseret materiale (hovedsageligt billeder) tilgængeligt via arkiv.dk, så gælder det ikke for største delen. Det

---

¹³⁷ Krause and Yakel, p. 288.

¹³⁸ Krause and Yakel, p. 288.

¹³⁹ Bilag 1, s. 18, l. 11-36

¹⁴⁰ Se eksempel på 'arkiv.dk | En Udvalgt Historie', *arkiv.dk*, <https://arkiv.dk/historie/index/58>.

¹⁴¹ Bilag 1, s. 12, l. 24-31

¹⁴² Hansen and Sundqvist, p. 223.

tilgængelige, er i stedet de beskrivelser eller registreringer som præsenteres fra Arkibas og det er disse, som danner grundlaget for tilgængeliggørelsen og søgningerne på arkiv.dk og gør det muligt for brugerne at lokalisere arkivmaterialerne. Det som tilgængeliggøres på arkiv.dk kan således beskrives som repræsentationer af arkivmateriale og i de tilfælde, hvor et materiale er digitaliseret, gives der også adgang til en digital kopi af arkivmaterialerne.¹⁴³

Det er de enkelte arkiver, der vælger hvilke data fra Arkibas de vil præsentere på arkiv.dk, hvilket også gør sig gældende i forhold til digitaliseret materiale. Som arkiv.dk også selv understreger, er det ikke alle arkiverne, der benytter Arkibas, som også vælger at præsentere deres data på arkiv.dk.¹⁴⁴ Derudover er der også arkiver, som ikke anvender Arkibas og derfor heller ikke præsenterer deres arkivmateriale på arkiv.dk. Ved at det er muligt for det enkelte arkiv at vælge, om de vil og hvad de vil præsentere af data fra Arkibas, kommer tilgængeliggørelse på arkiv.dk også til at handle om udvælgelse eller valg. Derved kan man sige, at tilgængeliggørelse på arkiv.dk foregår på arkivernes præmisser, hvilket også understreges af, at arkivernes behov og ønsker altid vil veje tungest, selvom der også søges at tage hensyn til brugernes.¹⁴⁵

I forhold til betydningen af arkiv.dk for tilgængeliggørelse af de enkelte arkivers samlinger, mener Dorthe Søborg Skriver, at det har være med til at give eksponering sammen med Facebook.¹⁴⁶ Arkiv.dk har som platform gjort det lettere at komme ud i verden, hvorved arkiv.dk ikke kun kommer til at handle om at bidrage med en indgang til arkivsamlingerne gennem registreringer fra Arkibas, men også som en indgang til de enkelte arkiver, som der ved også tilgængeliggøres. Tilgængeliggørelse foregår således på forskellige niveauer. Effekten af dette og vigtigheden af dette for arkiverne, kan måske ses afspejlet i det faktum, at der siden arkiv.dk startede i 2015, er der kommet 50 nye arkiver til, der er interesseret i at benytte arkiv.dk.¹⁴⁷

---

¹⁴³ Anneli Sundqvist, 'Archival Mediation - Studying Users' Interaction with Access Systems', in *Research in the Archival Multiverse*, (2017), pp. 558–80 (p. 561).

¹⁴⁴ 'Hvad kan jeg finde på arkiv.dk?', *arkiv.dk*, <https://arkiv.dk/materialer>.

¹⁴⁵ Bilag 2

¹⁴⁶ Bilag 1, s. 13, l. 31-34

¹⁴⁷ Bilag 1, s. 13, l. 35-37

5.2.3 Arkivernes funktion i den online tilgængeliggørelse

Dorthe Søborg Skriver beskriver de enkelte arkivers rolle i forhold til arkiv.dk som ambassadører, hvor Arkibas jo dybest set blot er et system, arkiverne anvender og arkiv.dk en online præsentation af data fra systemet.¹⁴⁸ Som Dorthe Søborg Skriver også forklarer, er arkiv.dk intet uden arkiverne, der bidrager med indhold og dermed gør arkiv.dk interessant og til mere end blot en tom platform.¹⁴⁹ Ud fra Dorthe Søborg Skriveres forklaring bliver arkivernes funktion at bidrage med indhold til arkiv.dk, som det der udgør den online tilgængeliggørelse. I forhold til brugernes forventninger og hvad der reelt set gøres tilgængeligt, stammer arkivernes bidrag fra deres registreringer i Arkibas og digitaliseret materiale. Arkivernes funktion som ambassadører kan også siges at fordre kontakt til brugerne, både som mellemlid mellem materialebeskrivelser fundet på arkiv.dk og den fysiske lokalisering på et arkiv, men ud fra respondenternes besvarelser også i en mere vejledende funktion. Organiseringen på arkiverne bag arkiv.dk kan også tænkes at have en betydning i forhold til arkivernes funktion, da arkivernes, som hovedsageligt er lokalar-kiver, i høj grad bygger på frivillige kræfter. Dette kan ses i forhold til, at arkiverne selv skal kunne styre, hvad de vil være med til på arkiv.dk og det derfor er op til det enkelte arkiv at tilmelde sig udvalgte funktioner.¹⁵⁰ Arkivernes arbejde kan også være afhængige af de frivilliges interesse i at udføre de forskellige arkivopgaver, som således kan have betydning for bidraget til arkiv.dk.¹⁵¹

Det som arkiverne bidrager med på arkiv.dk er de rå arkivdata fra deres registreringer i Arkibas. Tilgængeliggørelsen knytter sig således til arbejdet med at registrere, hvilket ifølge Dorthe Søborg Skriver er en grundforudsætning for arkivernes andre kerneopgaver.¹⁵² Dorthe Søborg Skriver ser det med at tilgængeliggøre som noget, der kommer lidt at sig selv, når samlingerne registreres, da registreringerne blot kan præsenteres fra Arkibas på arkiv.dk, uden der skal registreres eller gøres noget yderligere.¹⁵³ I den forbindelse er det dog også vigtigt at forstå, at Arkibas som udgangspunkt er et registreringssystem til internt brug for arkiverne og i udgangspunktet ikke med tanke på, at registreringerne

---

¹⁴⁸ Bilag 1, s. 20, l. 25-28

¹⁴⁹ Bilag 1, s. 10, l. 31-32

¹⁵⁰ Bilag 1, s. 8, l. 26-31

¹⁵¹ Bilag 1, s. 16, l. 1-6

¹⁵² Bilag 1, s. 15-16: Arkivernes øvrige kerneopgaver er ifølge Dorthe Søborg Skriver indsamling og formidling

¹⁵³ Bilag 1, s. 15, l. 37-39

kan præsenteres på arkiv.dk.¹⁵⁴ Dette er lidt afgørende, da registreringerne er det datagrundlag, som brugerne søger i, for at få tilgængeliggjort et ønsket materiale. Dette gør at søgegrundlaget bygger på nogle vedtagne regler og principper, som i udgangspunktet burde sikre ensformig udformning af registreringer, således relevante informationer og beskrivelser knyttes til materialerne. Det kan dog også betyde, at registreringer kan være intetsigende og derfor ikke velegnet som søgegrundlag. Samtidig kan det også medføre en arkivfaglig sprogbrug, der kan afvige fra brugernes. Dette understreger på sin vis, at arkiv.dk handler om at præsentere de rå arkivdata på arkivernes præmisser, hvor det som udgangspunkt ikke skal kræve yderligere ressourcer af arkiverne at præsentere deres materialer på arkiv.dk.

Hvis der tages udgangspunkt i Jensen & Jensens forståelse af '*vejledning*' handler det om at tilbyde brugerne informationer, der gør dem i stand til at anvende registraturer om råmateriale, der gør arkivmaterialer tilgængelige og mulige at tilgå (digitalt eller fysisk).¹⁵⁵ Arkiv.dk har vejledninger omkring søgning og materialerne, og de gør opmærksom på at de enkelte arkiver skal kontaktes for at få adgang til de fysiske materialer.¹⁵⁶ Respondenternes uddybende besvarelser giver også indtryk af, at de gør brug af muligheden for at kontakte de enkelte arkiver.¹⁵⁷ Selvom brugernes interaktion med arkiv.dk langt hen ad vejen kan foregå uden behov for indblanding fra arkiverne, har arkiverne således stadig en funktion som mellemlid, hvilket bliver helt tydeligt når brugerne har behov for adgang til de fysiske materialer. Men i selve den online tilgængeliggørelse er brugerne ikke afhængige af arkiverne som mellemlid eller vejledere. Som Pugh, refereret af Sigridd McCausland, forklarer, afhænger det ikke længere af interaktion mellem bruger og arkivar, da brugerne selvstændigt kan finde informationer og arkivalier online.¹⁵⁸ Med internettet og den umiddelbare adgang ser Pugh det derfor som arkivernes rolle at forstå brugernes informationsbehov og undersøgelsesmetoder bedre.¹⁵⁹

I kraft af en efterspørgsel på digitaliseret materiale, som respondenternes besvarelser tyder på, bliver det en naturlig del af den online tilgængeliggørelse, hvor arkiverne har en

---

¹⁵⁴ Bilag 1, s 13, l. 17

¹⁵⁵ Jensen and Jensen, 'Arkivformidling - Arkiver for Alle?', pp. 2-4; Jensen and Røsjø, p. 11.

¹⁵⁶ arkiv.dk, 'Om arkiv.dk', <https://arkiv.dk/om>.

¹⁵⁷ Bilag 2

¹⁵⁸ McCausland, p. 313.

¹⁵⁹ McCausland, p. 313.

vigtig rolle som bidragsydere. Ud fra respondenternes besvarelser bør digitalisering af arkivmateriale være en vigtig del af arkivernes funktion i den online tilgængeliggørelse på arkiv.dk. De digitaliserede materialer bidrager måske i endnu højere grad, end præsentationen af registreringsdata fra Arkibas, til den online tilgængeliggørelse. Dog er det vigtigt at have for øje, at digitalisering foregår på hvert enkelt arkiv, som udvælger hvilke arkivmaterialer, der skal digitaliseres. Der sker således en udvælgelsesproces, som langt hen ad vejen er et spørgsmål om ressourcer, da arkiverne bag arkiv.dk ofte bygger på frivillige kræfter helt eller delvist. Dette betyder også, at det højst sandsynligt kun er en del af arkivernes samlinger, som er digitaliseret og vil blive digitaliseret. Sammen med arbejdet med at registrerer arkivernes materiale vil det være en løbende opgave, som arkiver måske aldrig bliver færdige med, fordi der hele tiden kan komme nye ting ind. Arkiv.dk er således ikke det fuldkomne billede, både på grund af de enkelte arkivers frihed til at præsenterer deres registrering og det løbende arbejde med at registrere og digitalisere. Dette gør arkiv.dk også brugerne opmærksom på,¹⁶⁰ hvilket bidrager til gennemsigtigheden på arkiv.dk, som også kan sige at bidrage til tilgængeliggørelsen ved at gøre brugerne bevidste om systemet begrænsninger og muligheder.

Ovenstående diskussion om brugernes indstilling til digitaliserede materiale, som en del af den online tilgængeliggørelse, påpeges også af Krause og Yakel som vigtig, og som bidrager til en højere grad af tilgængelighed.¹⁶¹ Respondenterne vægter den umiddelbare tilgængelighed, som det digitaliserede giver, højere end adgangen til det fysiske originale materiale. Derudfra kan kvaliteten ved det digitaliserede blive afgørende for den online tilgængeliggørelse, som skal gøre brugerne i stand til at bruge det digitaliserede arkivmateriale. Hansen & Sundqvist har derfor også diskuteret, i hvilken udstrækning digitale kopier kan repræsentere det originale materiale, som ifølge dem afhænger af, hvor mange af det originale materiales egenskaber, der kan overføres til det nye medium.¹⁶² Ud fra en sådan betragtning eller et sådant perspektiv ses de digitale kopier som mere end blot surrogater eller repræsentationer. De digitale kopier kan i stedet anskues som objekter/artefakter med egne karakteristika, der enten er overførte, tilføjet eller udeladt i forhold til det oprindelige objekt, hvilke på sin vis og til en vis grad gør det uafhængigt af det

---

¹⁶⁰ arkiv.dk, 'Hjælp Til Søgning', <https://arkiv.dk/soegning>.

¹⁶¹ Krause and Yakel, pp. 309–10.

¹⁶² Hansen and Sundqvist, p. 209.

originale.¹⁶³ Som det digitale præsenteres på arkiv.dk via et link under visningen af det originale materiales registratur, synes det digitale ikke at være noget uafhængigt af det originale. Det digitale knyttes i stedet til det originale og skal ses i forlængelse af heraf, hvorved tilgængeligheden kan siges at udvides, ved at bidrage med en beskrivelse og de muligheder som det digitale kan give, fx den umiddelbare tilgængelig og forstørrelse af billeder.

Derudfra bliver det, i forhold til det digitale som en del af den online tilgængeliggørelse eller som værende af betydning for den, vigtigt at forholde sig til begreber som autenticitet og hvilken betydning dette har i forhold til online tilgængeliggørelse.

5.2.4 Analog eller digital – autenticitet eller tilgængelighed

Online tilgængelighed bliver således også et forhold mellem det analoge originale materiale og digitale kopier. Vigtigheden af analoge kilders umiddelbare tilgængelighed som digitale kopier påpeges af flere forskere, hvor bl.a. Paul Conway mener, at for mange brugere findes materialet simpelthen ikke, medmindre det er digitaliseret.¹⁶⁴ Originalens autenticitet kan siges at hænge sammen med arkivsamlings formål som kilder til historien, der igen knytter sig til proveniensprincippet. Proveniensprincippet går ud på at opretholde arkivaliernes oprindelige orden og ordningen af arkivmaterialet efter arkivskaber.¹⁶⁵ Derved bliver arkivmaterialernes kontekst således uhyre vigtig, da man kan sige, at arkivalierne skal forstås ud fra deres kontekst for at give mening. Den digitale umiddelbare tilgængelighed vægtes dog højt af respondenterne, hvor det digitaliserede materiale på arkiv.dk kan ses som en forlængelse af den analoge original og er derved i ligeså høj grad som det analoge afhængig af konteksten for at kunne være anvendelige. Laura Skouvig mener, at det digitale kan udfordre en mere traditionel forståelse af autenticitet ved kulturarvsgenstande, hvor hun bl.a. ser det faglige bag som værende bidragende til det digitaliseredes overordnede autenticitet.¹⁶⁶ Samtidig kan den online platform på nettet i følge Sara Brinch, refereret af Skouvig, være medvirkende til en udvanding eller

---

¹⁶³ Hansen and Sundqvist, p. 225.

¹⁶⁴ Paul Conway, 'Digital Transformations and the Archival Nature of Surrogates', *Archival Science*, 15.1 (2015), 51–69 (p. 52).

¹⁶⁵ Terry Cook, 'The Concept of the Archival Fonds in the Post-Custodial Era: Theory, Problems and Solutions', *Archivaria*, 35.0 (1992), p. 25.

¹⁶⁶ Laura Skouvig, 'Troværdighed Eller Buzzword. Diskursen Om Autenticitet', in *Digital Formidling Af Kulturarv: Fra Samling Til Sampling*, (2009), pp. 81–96 (p. 82).

opløsning af den faglige autenticitet, som kan ses som en garanti for en ordentlig og troværdig udlægning af materialerne.¹⁶⁷ Den faglige autenticitet kan for arkiv.dk's vedkommende ses som arkivernes brug af Arkibas og den registreringspraksis, der knytter sig dertil. Som det beskrives af Terry Cook, beskrives proveniensprincippet som vigtig for den arkivfaglige praksis og et afgørende symbol på den faglige identitet.¹⁶⁸ I forhold til arkiv.dk handler autenticitet eller troværdighed muligvis i ligeså høj grad om, at arkiverne ikke på samme måde kan 'vogte' over arkivmaterialet på nettet og kan miste kontrollen. Som Dorthe Søborg Skriver forklarer, er nogle arkiver stadig tilbageholdende med at præsentere deres materiale på arkiv.dk, da de er bekymrede for at miste kontrollen og ikke at kunne beskytte deres materialer.¹⁶⁹

Det digitaliserede materiale hævder ikke at være originalen, men bidrager med andre eller nye interaktionsformer.¹⁷⁰ Det handler i stedet for om, hvilken betydning det digitaliserede kan have i forhold til, hvordan det præsenteres. Derfor er det også vigtigt, at det digitaliserede ikke ses som noget uafhængigt og adskilt fra det analog, men som en forlængelse. Denne forlængelse kan ses som muligheden for nye eller andre interaktionsformer, der kan være med til at åbne op for en bedre tilgængelighed. Det digitaliserede materiale på arkiv.dk sammen med de præsenterede registreringer er ikke begrænset af tid og sted. Dette er relevant for arkiv.dk, hvor ønsket er at nå ud til nye brugere, hvor lokalarkivernes geografiske placeringer og spredning ellers kan være en hindring, men også det faktum at folk gerne sidder derhjemme i sofaen i deres fritid og bruger arkiv.dk.¹⁷¹ Derudover er der også nogle tekniske muligheder, som på nogle måder gør det muligt at tilgængeliggøre arkivmaterialer bedre digitalt end analogt. Her kan fx nævnes skrøbeligt materiale, hvor digitalisering kan sikre bevaringen, eller meget efterspurgt materiale, der med digitalisering kan tilgås af flere brugere på en gang.

I forhold til arkivmaterialets værdi som kilde, kan det diskuteres om ikke de digitale repræsentationer i mange tilfælde vil kunne give, måske ikke en bedre, men måske en mere fyldestgørende adgang. Det vigtigste må siges at være, at så mange af det originale

---

¹⁶⁷ Skouvig, p. 95.

¹⁶⁸ Terry Cook, 'Proveniens i Den Digitale Tida: Gammel Bør Eller Framtidshåp for Arkivarprofesjonen?', *Tidsskriftet Arkiv*, 2 (2011), p. 1.

¹⁶⁹ Bilag 1, s.16

¹⁷⁰ Skouvig, p. 95.

¹⁷¹ Bilag 1, s. 18, l. 27; Krause and Yakel, p. 305.

materiales oplysninger og hvad der ellers knytter sig dertil bevares eller dokumenteres i forhold til at kunne skabe en digital repræsentation, der er så tro mod det originale som muligt, således det kan virke som en troværdig beskrivelse eller repræsentation. Når man taler om digitalisering af analogt materiale, kan det dog være svært at tale om autenticitet, da det digitaliserede, ikke er eller vil virke som det originale. Man kan derfor diskutere, om det ikke, i forhold til det digitale, måske er ligeså vigtigt eller relevant at tale om tilgængelighed som kernen eller dets værdi. Ole Hylland hævder, at det analoge originale objekt har værdi, fordi det er autentisk og den digitale repræsentation har værdi på grund af dens tilgængelighed.¹⁷² Hvis man ser på respondenternes besvarelser, er der ingen tvivl om værdien i det digitaliseredes umiddelbare tilgængelighed. I Hyllands beskrivelse ses den digitale repræsentations afhængighed af det autentiske, for når der tales om digitalisering, vil der ikke være en digital kopi uden en original. Med den digitale repræsentation bliver det også et spørgsmål om funktion og formål, som det der giver den værdi, hvor digitalisering ofte gennemføres for at bevare det originale materiale og gøre det lettere tilgængeligt.

5.2.5 Professionalisme i den online tilgængeliggørelse

Da SLA's arkiver hovedsageligt drives af frivillige kræfter og i mindre grad af uddannede ansatte, kan det umiddelbart være relevant at se på behovet for professionalisering i den online tilgængeliggørelse. SLA-arkiverne har mange frivillige, der gennem arkivernes nære og lokale tilknytning tiltrækkes og på grund af interesse vælger at bruge deres tid på arkivopgaver.¹⁷³ Langt størstedelen af landets lokalarkiver drives således af frivillige kræfter og de få fastansatte har typisk været på SLA's uddannelse for arkivledere og -medarbejdere. De fastansatte medarbejdere, på de af SLA's arkiver, der også fungerer som stadsarkiv, har derimod ofte relevante videregående uddannelser.¹⁷⁴ Det tyder på, at SLA og lokalarkiverne er kommet langt med at professionalisere uddannelsen af de mange medarbejdere, men lokalarkiverne er ikke professionaliserede på samme måde som andre lokale kulturinstitutioner som museer og biblioteker.¹⁷⁵ Dette kan skyldes, at

---

¹⁷² Ole Hylland, 'Even Better than the Real Thing? Digital Copies and Digital Museums in a Digital Cultural Policy', *Culture Unbound: Journal of Current Cultural Research*, 9 (2017), 62–84 (p. 80).

¹⁷³ Arbejdsgruppen under Privatarkivudvalget, *Privatarkivarbejdet i Danmark - Vilkår, Udfordringer Og Anbefalinger*, 2015, pp. 37–80 (p. 53).

¹⁷⁴ Arbejdsgruppen under Privatarkivudvalget, pp. 53–54.

¹⁷⁵ Arbejdsgruppen under Privatarkivudvalget, p. 55.

de lokale museer og biblioteker på grund af lovgivning får offentlig støtte, hvorfor selv de mindste steder vil have uddannet personale, hvilket ikke er tilfældet med lokalarkiverne. For lokalarkiverne bliver professionalisering i stedet et spørgsmål om medarbejderne (her både fastansatte og frivillige) er i stand til at udføre deres arkivopgaver på et professionelt niveau. Selve brugen af Arkibas og præsentationen af data på arkiv.dk kan også ses som en professionalisering af det lokalhistoriske arkivarbejde,¹⁷⁶ hvor også fælles retningslinjer for registreringsarbejdet kan ses som udgangspunkt for en professionel tilgang.¹⁷⁷ Her kan behovet også ses, da professionalismen og standardiseringen af registreringsarbejdet, der foregår i Arkibas bliver grundlaget for den online tilgængeliggørelse. Ovenstående diskussion tydeliggør behovet for arkiverne som mellemlid og databidragsydere, men det er i udgangspunkt ikke anderledes end, hvordan det foregår i forbindelse med den analoge fysiske tilgængeliggørelse, mediet er blot anderledes. Fremadrettet kan det dog diskuteres, om lokalarkiverne fortsat kan løfte arkivopgaverne i forhold til at besidde den nødvendige arkivfaglige viden og teknik, til håndtering af ikke blot digitaliseret analogt materiale, men også digitalt født materiale. Her sætter fx persondatalovgivningen begrænsninger for, hvad der må bevares. Ifølge Asbjørn Hellum vil det på sigt kunne føre til en ændret rollefordeling mellem stadsarkiver og lokalarkiver, hvor stadsarkiverne på grund af deres funktion som kommunearkiver har lov til at håndtere personfølsomme digitale arkivalier. I fremtiden ser Hellum derfor håndteringen af det digitale som en opgave for de større, ressourcestærke og professionelle arkiver og behovet for lokalarkiverne indskrænkes til varetagelse de eksisterende samlinger.¹⁷⁸ Om behovet for lokalarkiverne bliver så begrænset, kan være svært at spå om, men om ikke andet, vil der som Hellum også påpeger en tid endnu være nok opgaver for lokalarkiverne. Man kan dog håbe, at de større, professionelle arkivinstitutioner evner at drage nytte af de frivillige, der befinder sig på de små lokalarkiver, når og hvis rollefordelingen ændre sig. En sådan ændret rollefordeling kan også tænkes at medfører en ændring i organiseringen af det lokalhistoriske (arkiv)arbejde, hvor de små frivillige arkiver samles under de professionelle arkiver og det frivillige engagement kan udnyttes som den store ressource, det er.

---

¹⁷⁶ Asbjørn Hellum, 'De lokalhistoriske foreninger og arkiver i det digitale Danmark', in *Lokalhistorie: fortid, nutid og fremtid*, (2014), p. 136.

¹⁷⁷ Hellum, p. 138.

¹⁷⁸ Hellum, pp. 142–43.

På den måde kan en fortsat digitalisering bidrage til den online tilgængeliggørelse af lokalhistorisk arkivmateriale.

6 Konklusion

Dette speciale har haft til formål at undersøge håndteringen af tilgængeliggørelse på arkiv.dk, hvilken betydning brugertyper og søgeadfærd har for tilgængeliggørelsen samt hvilken funktion arkiver har i den online tilgængeliggørelse.

Den online tilgængeliggørelse på arkiv.dk kan siges at være en online indgang til registraturer og det, som skal gøre brugerne i stand til at søge efter, finde og lokalisere arkivmateriale. En traditionel forståelse knytter sig til brugernes evner til at anvende registraturer og i en online kontekst knytter det sig også til søgning. Det er dog arkiv.dk's overbevisning, at det ikke skal kræve særlige forudsætninger hos brugerne at kunne anvende og søge på arkiv.dk

Arkiv.dk's brugere kan ud fra egne udsagn om søgekompetencer ses som erfarne og de er primært slægtsforskere, lokalhistorikere, uddannede historikere og i lidt mindre grad historieinteresserede. Der er således tale om brugere med et (relativt) bevidst formål med at bruge arkiv.dk, hvilket kan siges at relatere sig til en konkret opgave i en 'arbejdsrelaterede' kontekst. Der er samtidig tale om meget specifikke og konkrete brugertyper, som afspejler brugernes rolle. I forskningen kan arkiv.dk's brugere også ses afspejlet, men i forskningen fokuseres der mere på generelle roller eller typer, hvor der gennemgående findes brugertyper som den professionelle ekspert, semieksperten (ikke professionel) og den generelle bruger (ikke ekspert eller professionel). Noget tyder på, at arkiv.dk ubevidst desværre fastholder en mere traditionel tilgang til arkivet (arkiv.dk) og brugertyper i forhold til, hvem de primære bruger er. Det kan muligvis være gavnligt for arkiv.dk at anskue brugerne ud fra generelle typer i forhold til et ønske om nye brugere, hvor de meget specifikke roller kan give en mere traditionel forståelse af brugertyperne og tilgængeliggørelse.

Som udgangspunkt er det kun muligt at lave fritekstsøgning, og det er derfor nødvendigt for brugerne at kunne formulere søgeord for at kunne interagere med arkiv.dk. Det

harmonerer umiddelbart med brugernes 'arbejdsrelaterede' formål og søgekompetencer, men som det påpeges af forskere udsætter det brugerne for et kognitivt pres. Tilgængeliggørelse på arkiv.dk knytter sig til en fritekstsøgning, som forudsætter en klar bevidsthed ved brugerne om deres informationsbehov. Nogle forskere ser derfor en risiko for en kløft mellem arkiverne og brugerne, hvor arkiverne udformer registreringerne efter nogle principper og brugerne formuleres deres søgeord på baggrund af deres individuelle informationsbehov. Brugernes individuelle informationsbehov resulterer muligvis ikke i det samme ordvalg som det anvendte i registreringerne. Dette er noget arkiv.dk bør være bevidste om sammen med betydningen af de søgemuligheder, der tilbydes. Søgemulighederne på arkiv.dk henvender sig måske mere til de erfarne brugere, der mere sandsynligt besidder relevant viden og indsigt til at kunne udnytte de søgemuligheder, der er. Dette skal ses i forhold til de nuværende brugertyper, der kan ses som de primære brugere. Deres egne positive vurdering af egne søgefærdigheder betyder, at de kan få adgang til arkivsamlingerne på arkiv.dk og den online tilgængeliggørelse derfor kan siges at have gode betingelser. I forhold nye og måske anderledes brugertyper der være behov for at tilbyde søgemuligheder og funktioner, der hjælpe brugerne lidt mere, så arkiv.dk kan henvende sig til en bredere brugergruppe og derved gøre arkivernes samlinger endnu mere tilgængelige.

Her kan nævnes respondenternes ønske om fx emneord og i forskningen forslås fx 'fodspor' efter andre brugere eller andre browsermuligheder. Arkiv.dk ser dog browsermuligheder som et skridt væk fra tilgængeliggørelse og over imod formidling, hvilket ikke er en del af arkiv.dk's formål. Dog kunne det være en mulighed for arkiv.dk blot at arbejde videre med de søgetags, der i forvejen findes som links i de enkelte registreringer. Sådanne søgetags kunne tilbydes som en slags browsermulighed sammen med de øvrige søgefunktioner i arkiv.dk's søgeinterface. På den måde, vil det ikke kræve noget ekstra af arkiverne og de registrerede materialer vil heller ikke skulle bearbejdes yderligere, så det ville bevæge sig imod noget, der minder mere om formidling.

I forskningen fremhæves brugernes ændrede forventninger til omfanget af tilgængeligt digitaliseret materiale, som også kan ses ved arkiv.dk, hvor brugerne også vægter det højt og bekvemmeligheden i at kunne tilgå materialer, der fx ellers kan være svært tilgængelige. I forhold til den store efterspørgsel på digitaliseret materiale har arkiverne en vigtig funktion som bidragsydere og den store mængde af digitaliserede billeder vidner om en i

forvejen stor indsats fra arkiverne. Men sammen med en løbende digitalisering og arkivernes frihed til at præsentere deres registreringer på arkiv.dk, betyder det også, at arkiv.dk ikke er den fuldkomne tilgængeliggørelse af alle SLA-arkivernes samlede arkivmaterialer. Dette gør arkiv.dk dog opmærksom på, således arkiv.dk's begrænsninger og muligheder er gennemskuelige for brugerne. I forskningen fremhæves det digitaliserede som en mulighed for at give en bedre tilgængelighed, hvor det digitaliserede fx kan anvendes af flere på en gang. Brugernes interesse i det umiddelbart tilgængelige digitaliserede materiale bliver også et spørgsmål om det digitaliseredes kvalitet som repræsentation af det originale analoge materiale.

Arkiverne bag arkiv.dk drives hovedsageligt på frivillig basis og kvaliteten af den online tilgængeliggørelse kan være påvirket af en manglende professionalisme. Det virker dog som om, at SLA har forsøgt at imødekomme dette med uddannelse for arkivledere og -medarbejdere samt fælles retningslinjer for registreringsarbejdet samt brugen af registreringssystemet Arkibas. Fremadrettet er det måske mere tvivlsomt, om de små frivillige lokalarkiver i fremtiden fortsat kan have de fornødne arkivfaglige kompetencer til at udfører arkivopgaver, der som nu ikke kun omfatter analogt og digitaliseret materiale, men også digitalt født materiale. I stedet kan de større ressourcestærke og professionelle stadsarkiver måske få en mere fremtrædende rolle.

Arkiv.dk skal gøre det muligt at søge i arkivernes registreringer fra Arkibas samt give adgang til disse registreringer (repræsentationer) af analogt materiale og direkte adgang til digitaliseret arkivmateriale. Men det er de enkelte arkiver, som vælger om og hvad de vil præsentere af registreringer på arkiv.dk På mange måder bliver tilgængeliggørelsen således på de enkelte arkivers præmisser. Dette skal også ses i forhold til organiseringen hos de enkelte arkiver, der hovedsageligt bygger på frivillige kræfter, og derfor kan have begrænsede ressourcer til håndtering af arkivopgaver og funktioner. Det er således vigtigt at tilgængeliggørelse på arkiv.dk foregår under hensyntagen til de enkelte arkiver som grundlaget for arkiv.dk.

Udover at se på brugertyper som mere generelle roller og forslaget til udnytte allerede eksisterende søgetags, kan det være en ide for arkiv.dk generelt forholde sig til, at nye brugere kan have behov for andre interaktionsformer eller søgefunktioner, end det der allerede findes og at det muligvis vil bevæge sig mere over mod formidling. Der er ikke

tale om, at arkiv.dk skal begynde at præsentere formidlet materiale udarbejdet på baggrund af arkivernes samlinger (råmaterialet). Formålet med arkiv.dk er ikke formidling. Det skal stadig være råmaterialet (de rå arkivdata), som præsenteres på arkiv.dk, men beriget på en måde, så både brugernes ønsker og forskelligartede søgeadfærd samt arkivernes behov imødekommes. Som det er nu, er registreringer fra Arkibas gjort søgbare på arkiv.dk, men det betyder ikke, at de reelt set er gjort tilgængelige og slet ikke for alle. For at udnytte det kæmpe potentiale, der i arkiv.dk, kan det blive nødvendigt at stille flere søgemuligheder til rådighed, som gør brugerne i stand til at finde, det de søger.

7 Litteraturliste

- Adams, Margaret O'Neill, 'Analyzing Archives and Finding Facts: Use and Users of Digital Data Records', *Archival Science*, 7.1 (2007), 21–36
- Arbejdsgruppen under Privatarxivudvalget, *Privatarxivarbejdet i Danmark - Vilkår, Udfordringer Og anbefalinger*, 2015, pp. 37–80
- 'Arkibas | Sammenslutningen Af Lokalarkiver', <https://danskearkiver.dk/arkibas/> [accessed 8 May 2019]
- arkiv.dk, 'En Udvalgt Historie', *arkiv.dk*, <https://arkiv.dk/historie/index/58> [accessed 2 June 2019]
- , 'Hvad Kan Jeg Finde På Arkiv.Dk?', *arkiv.dk*, <https://arkiv.dk/materialer> [accessed 2 June 2019]
- , 'Hjælp Til Søgning', *arkiv.dk*, <https://arkiv.dk/soegning> [accessed 2 June 2019]
- , 'Om Arkiv.Dk', *arkiv.dk*, <https://arkiv.dk/om> [accessed 2 June 2019]
- Bekendtgørelse Af Arkivloven*, 2016 <https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=183862> [accessed 7 January 2019]
- Bourque, Linda, and Eve Fielder, *How to Conduct Self-Administered and Mail Surveys* (SAGE Publications, Inc., 2003)
- Caron, Daniel J., and Richard Brown, 'The Documentary Moment in the Digital Age: Establishing New Value Propositions for Public Memory', *Archivaria*, 71.0 (2011), 1–20
- Case, Donald Owen, ed., *Looking for Information: A Survey of Research on Information Seeking, Needs and Behavior*, Library and Information Science, 3 ed (Bingley: Emerald, 2012)
- Case, Donald Owen, and Lisa M. Given, *Looking for Information: A Survey of Research on Information Seeking, Needs, and Behavior*, Studies in Information, Fourth edition (Bingley, UK: Emerald, 2016)
- Chowdhury, G. G., and Sudatta Chowdhury, *Information Users and Usability in the Digital Age* (Facet Publishing, 2011)
- Clough, Paul, Timothy Hill, Monica Lestari Paramita, and Paula Goodale, 'Europeana: What Users Search for and Why', in *Research and Advanced Technology for Digital Libraries*, (Springer International Publishing, 2017), pp. 207–19
- Conway, Paul, 'Digital Transformations and the Archival Nature of Surrogates', *Archival Science*, 15.1 (2015), 51–69

- Cook, Terry, 'Evidence, Memory, Identity, and Community: Four Shifting Archival Paradigms', *Archival Science*, 13.2 (2013), 95–120
- , 'Proveniensi i Den Digitale Tida: Gammel Bør Eller Framtidshåp for Arkivarprofesjonen?', *Tidsskriftet Arkiv*, 2 (2011)
- , 'The Concept of the Archival Fonds in the Post-Custodial Era: Theory, Problems and Solutions', *Archivaria*, 35.0 (1992)
- Daniels, Morgan, and Elizabeth Yakel, 'Seek and You May Find: Successful Search in Online Finding Aid Systems', *The American Archivist*, 73.2 (2010), 535–68
- Duff, Wendy, and Catherine Johnson, 'Where Is the List with All the Names? Information-Seeking Behavior of Genealogists', *The American Archivist*, 66.1 (2003), 79–95
- Evans, Max J., 'Archives of the People, by the People, for the People', *The American Archivist*, 70.2 (2007), 387–400
- Falk, John H., *Identity and the Museum Visitor Experience* (Walnut Creek, Calif: Left Coast Press, 2009)
- Fantoni, Silvia Filippini, Rob Stein, and Gray Bowman, 'Exploring the Relationship between Visitor Motivation and Engagement in Online Museum Audiences', *Museums and the Web 2012*, 2012.
- Feliciati, Pierluigi, and Alessandro Alfier, 'From Access to Use: Premises for a User-Centered Quality Model for the Development of Archives Online', in *Theory and Practice of Digital Libraries -- TPD 2013 Selected Workshops*, (Springer International Publishing, 2014), pp. 174–79
- Fridberg, Torben, Lars Skov Henriksen, SFI - Det Nationale Forskningscenter for Velfærd, and Aalborg Universitet, *Udviklingen i frivilligt arbejde 2004-2012* (Kbh.: SFI - Det Nationale Forskningscenter for Velfærd, 2014)
- Hansen, Lars-Erik, and Anneli Sundqvist, 'To Make Archives Available Online: Transcending Boundaries or Building Walls?', *Journal of Archival Organization*, 10.3–4 (2012), 207–30
- Hedegaard, Ruth, and Asbjørn Hellum, 'Formidling Af Den Lokale Kulturarv På Nettet', *Biblioteksarbejde*, 67/68, 69–74
- Hellum, Asbjørn, 'De lokalhistoriske foreninger og arkiver i det digitale Danmark', in *Lokalhistorie: fortid, nutid og fremtid*, (Højbjerg: Skippershoved, 2014)
- 'Historie | Sammenslutningen Af Lokalarkiver', <https://danskearkiver.dk/arkibas/historie/>

- Huvila, Isto, 'Participatory Archive: Towards Decentralised Curation, Radical User Orientation, and Broader Contextualisation of Records Management', *Archival Science*, 8.1 (2008), 15–36
- Hylland, Ole, 'Even Better than the Real Thing? Digital Copies and Digital Museums in a Digital Cultural Policy', *Culture Unbound: Journal of Current Cultural Research*, 9 (2017), 62–84
- Jensen, Bente, and Charlotte S. H. Jensen, 'Arkivernes Udadvendte Virksomhed - Om Behovet for at Præcisere Begreberne', *Nordisk Arkivnyt*, 2004.3
- , 'Arkivformidling: Mål, Begreber Og Metode', 2006, https://charlotteshj.files.wordpress.com/2007/09/arkivformidling_maal-begreber_og_metoder.pdf
- Jensen, Bente, and Ellen Røsjø, 'Introduction: Archives and Outreach in the Nordic Countries. History, Status and the Road Ahead', in *#arkivdag – Relevans, Medvirkning, Dialog*, 2016, pp. 9–21
- Jimerson, Randall, 'Redefining Archival Identity: Meeting User Needs in the Information Society', *The American Archivist*, 52.3 (1989), 332–40
- Krause, Magia, and Elizabeth Yakel, 'Interaction in Virtual Archives: The Polar Bear Expedition Digital Collections Next Generation Finding Aid', *The American Archivist*, 70.2 (2007), 282–314
- Kruuse, Emil, *Kvantitative forskningsmetoder i psykologi og tilgrænsende fag* (Kbh.; [Køge: Dansk psykologisk Forlag ; [Eksp. DBK, 2007)
- Kvale, Steinar, and Svend Brinkmann, *InterView: introduktion til et håndværk*, 2. udgave, 1. oplag (Kbh.: Hans Reitzels Forlag, 2008)
- Large, J. A., Lucy A. Tedd, and Richard J. Hartley, *Information Seeking in the Online Age: Principles and Practice* (London ; New Providence, NJ: Bowker-Saur, 1999)
- Lazar, Jonathan, Jinjuan Heidi Feng, and Harry Hochheiser, *Research Methods in Human-Computer Interaction* (Chichester, West Sussex, U.K: Wiley, 2010)
- McAvena, Kayla, 'Information Seeking: Taking A Closer Look at Archival User Studies' (unpublished Master thesis, Leiden University, 2017)
- McCausland, Sigrid, 'A Future Without Mediation? Online Access, Archivists, and the Future of Archival Research', *Australian Academic & Research Libraries*, 42.4 (2011), 309–19
- Mills, Alexandra, 'User Impact on Selection, Digitization, and the Development of Digital Special Collections', *New Review of Academic Librarianship*, 21.2 (2015), 160–69

- Nimer, Cory, and J. Gordon Daines, 'What Do You Mean It Doesn't Make Sense? Redesigning Finding Aids from the User's Perspective', *Journal of Archival Organization*, 6.4 (2008), 216–32
- Olsen, Henning, *Guide Til Gode Spørgeskemaer*, Socialforskningsinstituttet, 06:11 (København: Socialforskningsinstituttet, 2006)
- Paasch, Marianne, 'Gemt eller glemt?: En undersøgelse af recordsbegrebets betydning for fremtidens informationsforvaltnings- og arkivpraksisser' (unpublished phd, Aalborg Universitet, 2018)
- Petras, Vivien, Juliane Stiller, and Maria Gäde, 'How We Are Searching Cultural Heritage? A Qualitative Analysis of Search Patterns and Success in The European Library', *Libraries in the Digital Age (LIDA) Proceedings*, 13.0 (2014)
- Porskær Poulsen, Poul, and Sammenslutningen af Lokalararkiver, *Vi Passer På Historien: En Undersøgelse Af Lokalararkiverne* (Vejle: Sammenslutningen af Lokalararkiver, 1997)
- Preece, Jenny, Yvonne Rogers, and Helen Sharp, *Interaction Design: Beyond Human-Computer Interaction*, Fourth edition (Chichester: Wiley, 2015)
- Pugh, Mary Jo, *Providing Reference Services for Archives and Manuscripts*, Archival Fundamentals Series (Society of American Archivists, 2005)
- Purday, Jon, 'Think Culture: Europeana.Eu from Concept to Construction', *The Electronic Library*, 27.6 (2009), 919–37
- Rhee, Hea Lim, 'Reflections on Archival User Studies', *Reference & User Services Quarterly*, 54.4 (2015), 29–42
- Rigsarkivet, 'Mission, vision og strategi for Rigsarkivet', *Rigsarkivet*, <https://www.sa.dk/da/om-rigsarkivet/mission-vision-strategi/> [accessed 25 March 2019]
- Sammenslutningen af Lokalararkiver, 'Lokalararkiverne - Hvem Er Vi?', <https://danskearkiver.dk/arrangementer-og-publikationer/pjecer/> [accessed 25 March 2019]
- Saracevic, Tefko, 'Information Science', in *Encyclopedia of Library and Information Sciences, Third Edition*, ed. by Mary Niles Maack and Marcia J. Bates (CRC Press, 2009)
- Savolainen, Reijo, 'Everyday Life Information Seeking: Approaching Information Seeking in the Context of "Way of Life"', *Library & Information Science Research*, 17.3 (1995), 259–94
- Skouvig, Laura, 'Troværdighed Eller Buzzword. Diskursen Om Autenticitet', in *Digital Formidling Af Kulturarv: Fra Samling Til Til Sampling*, ed. by Niels D Lund, Jack Andersen, Hans Dam Christensen, Carl Gustav Johannsen, and Laura Skouvig (København: Multivers, 2009), pp. 81–96

- Skov, Mette, and Peter Ingwersen, 'Museum Web Search Behavior of Special Interest Visitors', *Library & Information Science Research*, 36.2 (2014), 91–98
- Stock, Wolfgang G., and Mechtild Stock, *Handbook of Information Science*, Paperback edition (Berlin: De Gruyter, 2015)
- 'Strategi- Og Arbejdsplan | Sammenslutningen Af Lokalarkiver', <https://danskearkiver.dk/om-foreningen/strategi-og-arbejdsplan/> [accessed 14 February 2019]
- Sundqvist, Anneli, 'Archival Mediation - Studying Users' Interaction with Access Systems', in *Research in the Archival Multiverse*, ed. by Anne J Gilliland, Sue McKemish, and Andrew J Lau (Monash University Publishing, 2017), pp. 558–80
- , 'Search Processes, User Behaviour and Archival Representational Systems', 2009, <http://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:miun:diva-8821> [accessed 1 February 2019]
- Theimer, Kate, 'What Is the Meaning of Archives 2.0?', *The American Archivist*, 74.1 (2011), 58–68
- Tibbo, Helen R., 'Learning to Love Our Users: A Challenge to the Profession and a Model for Practice', *Archival Issues*, 2002
- 'Velkommen til Europeana Collections', *Europeana Collections*, <https://www.europeana.eu/portal/da/about.html> [accessed 2 June 2019]
- Vilar, Polona, and Alenka Šaupperl, 'Archival Literacy: Different Users, Different Information Needs, Behaviour and Skills', in *Information Literacy. Lifelong Learning and Digital Citizenship in the 21st Century*, (Springer International Publishing, 2014), pp. 149–59
- , 'Archives, Quo Vadis et Cum Quibus?: Archivists' Self-Perceptions and Perceptions of Users of Contemporary Archives', *International Journal of Information Management*, 35.5 (2015), 551–60
- Walsh, David, Paul Clough, and Jonathan Foster, 'User Categories for Digital Cultural Heritage' (presented at the First International Workshop on Accessing Cultural Heritage at Scale, Newark, USA, 2016), 207–19
- Wilson, Chauncey, 'Questionnaires and Surveys', in *Credible Checklists and Quality Questionnaires*, 2013, pp. 29–79
- Wilson, T.D., 'Models in Information Behaviour Research', *Journal of Documentation*, 55.3 (1999), 249–70
- Wøllekær, Johnny, and Sammenslutningen af Lokalarkiver, *Den Lokale Hukommelse - Arkiver i Fremdrift* (Vejle: Sammenslutningen af Lokalarkiver, 1999)

Yeo, Geoffrey, 'Debates about Description', in *Currents of Archival Thinking*, ed. by Terry Eastwood and Heather MacNeil (Santa Barbara, Calif: Libraries Unlimited, 2010), pp. 89–114